

Marit Wilhelmsen

Undersøkelse om barn og unges levekår 2009
Dokumentasjonsrapport

© Statistisk sentralbyrå, september 2010 Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Standardtegn i tabeller	Symbol
ISBN 978-82-537-7921-8 Trykt versjon	Tall kan ikke forekomme	.
ISBN 978-82-537-7922-5 Elektronisk versjon	Oppgave mangler	...
ISSN 1891-5906	Oppgave mangler foreløpig	...
Emne: 05.90	Tall kan ikke offentliggjøres	:
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Null	-
	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
	Foreløpig tall	*
	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
	Desimaltegn	,

Forord

I dette notatet beskriver Statistisk sentralbyrå gjennomføringen av undersøkelsen om barns levekår og opplevelse av å vokse opp i lavinntektsfamilier, våren 2009. Undersøkelsen gjennomføres på oppdrag fra Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring - NOVA.

Ved Statistisk sentralbyrå har Marit Wilhelmsen ved Seksjon for planlegging og brukertesting vært ansvarlig for gjennomføringen av datainnsamlingen. Jytte Duemark, Seksjon for skjemaform og datauttak har vært ansvarlig for programmering av spørreskjema og tilrettelegging av data. Fra Seksjon for intervju har Hajar Babaie Livary vært intervjuerkontakt, og Bengt Lagerstrøm har fungert som rådgiver.

Sammendrag

Undersøkelsen om barn og unges levekår i lavinntektsfamilier er en longitudinell utvalgsundersøkelse med tre datainnsamlinger. Første runde ble gjennomført i 2003, andre i 2006, og siste i 2009. I undersøkelsen ble det brukt både intervju- og selvadministrerte metoder. Undersøkelsen er spesiell fordi vi intervjuer både barn, og deres foresatte. I dette notatet legger Statistisk sentralbyrå (SSB) fram metodisk dokumentasjon for datainnsamlingen i 2009.

Panelet besto av 1937 barn og unge. Det tilsvarte de vi intervjuet i 2003. I alt svarte 73,1 prosent av bruttoutvalget på undersøkelsen. Den viktigste årsaken til frafall var at de som var trukket ut ikke ønsket å delta. Det var blant gutter i alderen 16 – 19 år at andelen som ikke ønsket å delta var høyest. En annen viktig frafallsårsak var at vi ikke kom i kontakt med personer i utvalget.

Rapporten undersøker om frafallet har introdusert skjevheter etter kjente kjennetegn. For kategoriene alder, kjønn og landsdel har frafallet ikke ført til noen klare skjevheter i nettoutvalget sammenliknet med bruttoutvalget. Når det gjelder kjennetegn som utdanning, landbakgrunn og husholdsinntekt finner vi at utdanning og landbakgrunn har et betydelig avvik i fordelingen mellom brutto- og nettoutvalg.

Ved å sammenlikne fordelingen i nettoutvalget i 2003 med fordelingen i 2009 etter de samme kjennetegnene, undersøker vi om frafallet i 2009 øker skjevhetene fra 2003. Det virker ikke som at avvikene er blitt betydelig forsterket, selv om det er noe økning i avvikene for kjennetegnene kjønn og landsdelen Oslo og Akershus.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
1. Bakgrunn og formål	6
2. Utvalg	7
3. Datainnsamling	7
3.1. Innsamlingsmetode	7
3.2. Feltperiode og feltarbeid	8
4. Datakvalitet	9
4.1. Utvalgsskjevhet	9
4.2. Analyse av frafallet	12
5. Utvalgsvarians	16
6. Panelbetragtninger og utvalgsskjevhet	17
7. PC-assistert intervjuing og innsamlingsfeil	18
Vedlegg	
1: Informasjonsbrev til respondenter i alderen 12-15	19
2: Informasjonsbrev til respondenter i alderen 15-18	21
3: Informasjonsbrev til foresatte	23
4: Brosjyre til barn og ungdom.....	25
5: Brosjyre til barn og ungdom.....	27
6: Påminningsbrev.....	29
7: Oppfølgingsbrev	31
8: Selvutfyllings skjema til foresatte.....	33
9: Selvutfyllings skjema til ungdom 12-18 år	35
10: Papirutgave av spørreskjema til foresatte	41
11: Papirutgave av spørreskjema til barn og unge	
12: Intervjuerinstruks	76
Figurregister	87
Tabellregister	87

1. Bakgrunn og formål

Undersøkelsen om barn og unges levekår i lavinntektsfamilier er en longitudinell undersøkelse med tre datainnsamlinger. Undersøkelsen er utført på oppdrag fra NOVA (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring), og inngår i et forskningsprosjekt om barn og unges levekår og velferd. Forskningsprosjektet er et samarbeid mellom NOVA og Norske kvinners sanitetsforening (N.K.S.).

Målet med undersøkelsen er å skaffe kunnskap om sammenhengen mellom foreldres økonomi, og barns levekår og hverdag på fritida, på skolen og i hjemmet. Fokuset er barnets opplevelse av det å vokse opp i lavinntektsfamilier, og hvilke konsekvenser det har i deres hverdagsliv.

Studien består i alt av tre kartlegginger. Første runde ble gjennomført i 2003, andre i 2006, og siste i 2009. I undersøkelsen ble det brukt både intervjuadministrerte og selvadministrerte metoder. Undersøkelsen er spesiell fordi vi intervjuer både barn og deres foresatte. I 2003 ble aldersgruppen 6-9 år intervjuet indirekte gjennom foresatt. I 2006 og 2009 ble barna intervjuet direkte

For undersøkelsen er det valgt et paneldesign. De vil si at vi følger de samme familiene i de tre datainnsamlingene. Det er de som svarte på undersøkelsen i 2003 som inngår i panelet. Utvalget er trukket blant barn, og det er disse vi følger videre. Panelet består av 1937 barn og unge som vi har fulgt videre.

Før rundene i 2006 og 2009 ble utvalget ajourført for avganger. Dette er personer som fjernes fra utvalget på grunn av dødsfall eller utvandring.

Under presenteres nøkkeltall for de to tidligere rundene av denne undersøkelsen.

Tabell 1. Nøkkeltall for kartleggingene i 2003 og 2006

Nøkkeltall	Antall	Prosent
2003		
Utvalg (personer trukket ut for intervju)	3 636	100
Avgang (døde og personer flyttet til utlandet)	75	
Bruttoutvalg	3 561	100
Frafall	1 623	45,6
2006		
Utvalg (personer intervjuet i 2003)	1 937	100
Avgang (døde og personer flyttet til utlandet)	57	
Bruttoutvalg	1 880	100
Frafall	577	30,7
Nettoutvalg (personer det er oppnådd intervju med)	1 303	69,3

I dette notatet presenteres datainnsamlingen for den tredje og siste runden av undersøkelsen. Under følger nøkkeltallene for datainnsamlingen i 2009.

Tabell 2. Nøkkeltall 2009

Nøkkeltall	Antall	Prosent
Utvalg (personer intervjuet i 2009)	1 937	100
Avgang (døde og personer flyttet til utlandet)	75	
Bruttoutvalg	1 862	
Frafall	500	26,8
Nettoutvalg (personer det er oppnådd intervju med)	1 362	73,1
Intervju med både barn og foresatt	1 276	68,5
Intervju med kun foresatt	48	
Intervju med kun barn	37	

Innsamlingsmetode: Besøksintervju
 Intervjtid: 60 minutter fordelt på to intervju (barn og foresatt)
 Feltperiode: 26. januar – 16. mai 2009.

2. Utvalg

Utvalget består av de 1937 barna som ble intervjuet i 2003 i alderen 12 – 18¹ år, og deres foresatte.

I utgangspunktet bestod utvalget av 3 636 barn i alderen 6-12 år fordelt på en kontrollgruppe (14 prosent) og en casegruppe (86 prosent). Kontrollgruppa er et tverrsnitt av barn i den aktuelle alderen, uavhengig av foreldrenes inntekt, mens casegruppa består av barn fra familier med lav inntekt som definert i neste avsnitt. Formålet med de to gruppene er å kunne foreta sammenlikninger i forhold til ulike variabler. I 2009 utgjorde casegruppen 84 prosent (1628) av utvalget mens kontrollgruppen utgjorde 16 prosent (309). Endringene fra 2003 skyldes at det var en noe større svarvillighet i kontrollgruppen enn casegruppen. I 2003 var svarprosenten i casegruppa 53 prosent, mens i kontrollgruppa var den 64.

I definisjonen av lavinntektsfamilier er en modifisert versjon av OECD-skalaen (OECD86-skalaen) brukt som ekvivalensskala. Ekvivalensskalaer blir brukt til å sammenlikne inntektene til husholdninger av ulik type og størrelse. De tar hensyn til stordriftsfordeler ved at flere bor sammen, og gir hver enkelt i husholdningen en inntekt pr. forbruksenhet. Skalaene angir hvilken inntektsstørrelse en husholdning med et gitt antall personer må ha for å ha samme levestandard som en enslig person. På den modifiserte OECD-skalaen får første voksne husholdsmedlem vekt=1, neste voksne vekt=0,5 og barn vekt=0,3. En husholdning med to voksne og ett barn får således totalvekt=1,8 på denne skalaen. Vi har her benyttet 60 prosent av medianinntekten som grense.² Lavinntektsgrensa er basert på medianinntekten for hele landet og tar ikke hensyn til geografiske forskjeller i kostnadsnivå. I 2000 ga dette en lavinntektsgrense på 112 000 kroner for en enslig, 168 000 (=112'+56') for to voksne, og 202 000 (=112'+56'+34') for to voksne med ett barn.³ Definisjonen av "lavinntekt" er basert på inntektsopplysninger fra 2000.

Det opprinnelige utvalget som ble benyttet for undersøkelsen i 2003 var basert på inntektsopplysninger fra 2000. Utvalget er beskrevet i Flåte, Lagerstrøm, Wedde (2004).

3. Datainnsamling

3.1. Innsamlingsmetode

Dataene ble samlet inn ved besøksintervju. Intervjuene ble gjennomført med barn i nettoutvalget og deres foresatte. I tillegg fylte både barn og foresatte ut et selvutfyllingsskjema. Barna var i alderen 12- 18 år. Alle intervjuene ble foretatt av SSBs intervjuerkorps. Spørsmålene er stilt ved PC-assistert intervjuing (jf. kap. 6).

I forkant ble det sendt ut informasjonsbrev og en brosjyre til både barn og foresatte. Det ble sendt ulike brev til som deltok eller ikke ønsket å delta i 2006 (se vedlegg 1 -7). Formålet med informasjonsbrevet er å sørge for at de som er trukket ut blir orientert om undersøkelsesopplegg, tema for undersøkelsen og personvern i forkant av intervjuet. For barn under 16 år må foresatte samtykke i at barnet deltar.

I den grad det var mulig ble intervjuene gjennomført med både barn og foresatte til stede. Mens den ene ble intervjuet fylte den andre ut selvutfyllingsskjemaet i et

¹ Alder beregnet fra 01.01.2009

² Medianinntekten er det midterste beløpet i inntektsfordelingen, etter at inntekt er sortert etter størrelse. I 2000 var medianinntekten 186 668 kroner.

³ Se også vedleggstabell 2 i St meld 6, 2002-03, "Tiltaksplan mot fattigdom", side 39.

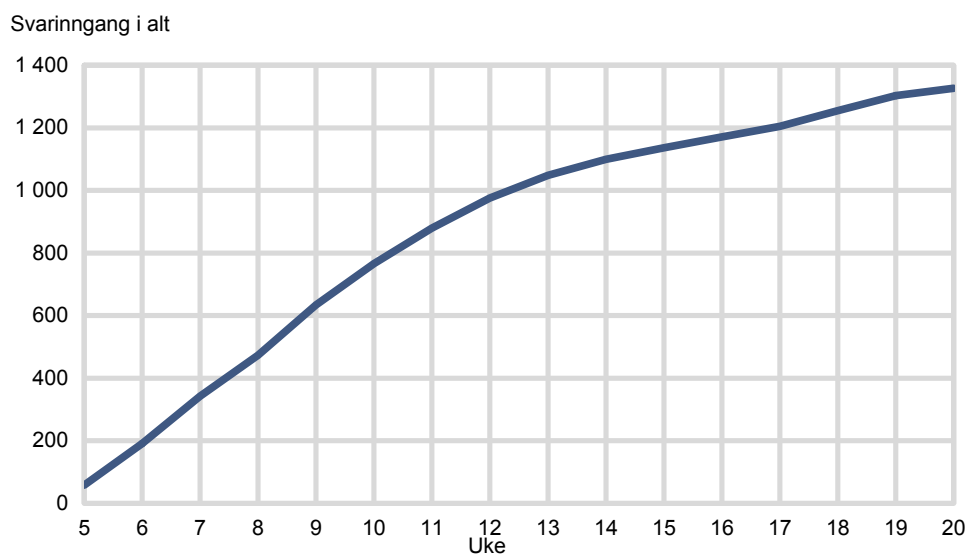
annet rom. Det var viktig å skape en anonym og fortrolig atmosfære der barn og foresatte svarte uten at andre hørte på.

For å gjøre intervjuet kortere, ble det gjort koblinger fra offentlige registre. I forkant av intervjuet ble det koblet på opplysninger om husholdningen, landbakgrunn og innvandrerkategori fra befolkningsregisteret. I etterkant ble det koblet på opplysninger om inntekt, utdanning og trygde ytelser.

3.2. Feltperiode og feltarbeid

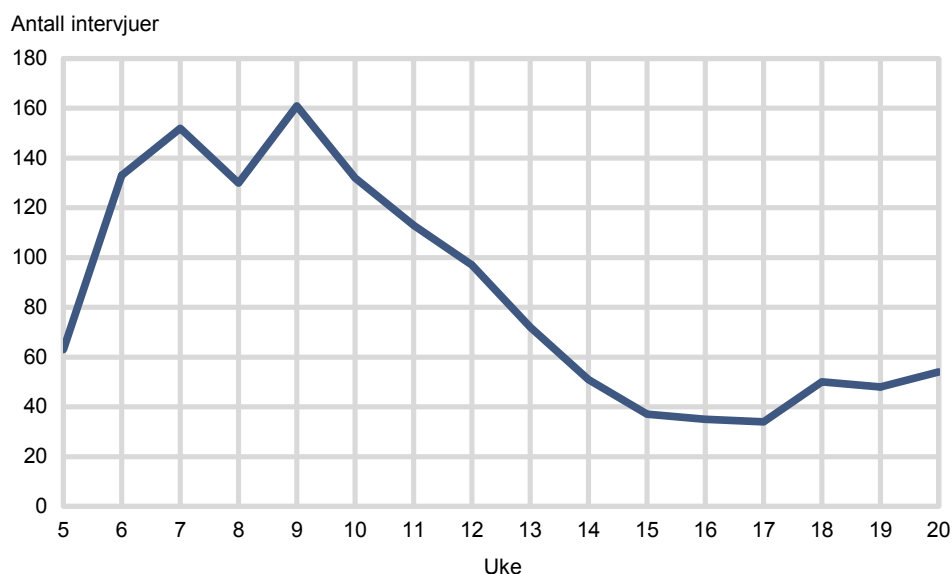
Datafangsten ble gjennomført i perioden 26. januar til 16. mai. Som vi ser av tabell 1 nedenfor var svarinngangen jevn hele perioden, med unntak av påsken (uke 15 og 16).

Figur 1. Svarinngangen

Vi valgte likevel å gjennomføre en oppfølging i perioden 20. april til 16. mai for å forsikre oss om at vi nådde målsetningen om 70 prosent svar. Det ble sendt ut nye brev til personer vi hadde kontaktet tidligere, men som hadde svake innvendinger mot deltakelse. Vi sendte også ut et brev med kontaktforspørsel til de vi enda ikke hadde klart å komme i kontakt med. Vi endret også intervjudesignet noe, og åpnet opp for at intervjuerne kunne tilby telefonintervju. Som det går fram av tabell 2 klarte vi å øke svarinngangen etter dette tiltaket. Tabellen viser at det å tilby respondentene et nytt alternativ hadde klare positive effekter.

190 intervjuer ble gjennomført på telefon, mens 1172 ble gjennomført som besøksintervju.

Figur 2. Svarinnngang uke for uke

Før feltstart ble det avholdt en telefonkonferanse med intervjuerne. Representanter fra NOVA snakket om formålet og bakgrunnen med undersøkelsen, samt resultater så langt. SSB la fram målsetninger for svarprosent og feltstrategi. Halvveis i datainnsamlingen ble det gjennomført en samling for alle intervjuere som jobber i Osloregionen. Årsaken til dette er at 23 prosent av utvalget er i Oslo, samtidig som Oslo erfaringsmessig er område der vi sliter med å få god svarprosent. På samlingen ble det fokusert på strategier for å øke svarprosenten. Vi klarte å øke svarprosenten i Oslo og Akershus fra 64 prosent i 2006 til 70 prosent i 2009.

4. Datakvalitet

I en utvalgsundersøkelse bestemmes kvaliteten på dataene som samles inn av en rekke forhold. Vi skal her se nærmere på noen forhold som kan ha betydning for kvaliteten.

4.1. Utvalgsskjevhet

Utvalgsskjevhet innebærer at fordelingen etter et bestemt kjennemerke er annerledes blant de som svarte enn de som ble forsøkt intervjuet. Her skal vi se nærmere på tre måter skjevhet kan introduseres.

For det første snakker vi om skjevhet når fordelingen av et bestemt kjennemerke er annerledes i utvalget enn i populasjonen som undersøkelsen omfatter. Slik skjevhet kan oppstå i utvalgstrekkingen hvor tilfeldigheter kan føre til at forekomsten av enkelte kjennemerker i utvalget ikke er helt lik fordelingen i populasjonen (utvalgsvarians). Denne skjevheten skyldes tilfeldigheter i trekkingen, og en kan forvente at de personene som trekkes ikke skiller seg systematisk fra de som ikke trekkes ut.

For det andre kan det oppstå skjevheter i forbindelse med avganger. Med avgang menes personer som ikke lenger er i målgruppen for undersøkelsen herunder døde, personer som har utvandret til utlandet og personer bosatt på institusjon. Dette utvalget bygger på de som ble intervjuet i 2003. Før datainnsamlingen startet ble utvalget ajourført for avganger. 59 barn ble fjernet fra utvalget før feltarbeidet startet. I løpet av datainnsamlingen ble ytterligere 16 personer som avganger. Tabell 3 viser avganger etter årsak.

Tabell 3. Avganger etter årsak, 2009

Avgangsårsak	Antall	Prosent	Prosent av utvalg
Ikke bosatt i Norge	46	61,3	2,4
Bosatt på institusjon	1	1,3	0,05
Annet	28	37,4	1,5
Totalt	75	100	3,9

Totalt var det 75 avganger på et utvalg av 1937. Dette tilsvarer 3,9 prosent. Likevel vurderer vi andelen avganger som så liten at det ikke kan innføre skjevheter på et utvalg av denne størrelsen.

Antallet personer vi står igjen med etter at vi har fjernet avgangene kalles bruttoutvalget. Dette er de personene vi faktisk forsøker å intervju. Antallet personer vi oppnådde intervju med kalles nettoutvalget. Differansen mellom brutto- og nettoutvalget kalles frafall. Frafall er den tredje måten skjevheter kan introduseres i en utvalgsundersøkelse. Når fordelingen mellom brutto- og nettoutvalget for et bestemt kjennemerke er annerledes blant de som svarte, enn blant de som ble forsøkt intervjuet kan det føre til skjevhet. Det innebærer at nettoutvalget ikke er statistisk representativt for målgruppen. Skjevhet i forhold til ett kjennemerke medfører ikke nødvendigvis at nettoutvalget er skjevt i forhold til andre kjennemerker. På den annen side gir godt samsvar mellom fordelingene i nettoutvalget og bruttoutvalget for ett eller flere kjennemerker ingen garanti for at utvalget ikke er skjevt på andre kjennemerker.

I vurderingen av utvalgsskjevhet bør en knytte størst oppmerksomhet til avvikene mellom netto- og bruttoutvalget. Tabell 4 gir mulighet til å belyse eventuelle skjevheter på grunn av frafallet for variablene kjønn, alder og landsdel. Dette kan gjøres ved å sammenlikne fordelingen i bruttoutvalget med fordelingen i nettoutvalget. Dersom det er store avvik mellom disse to fordelingene, kan det foreligge utvalgsskjevhet for disse gruppene.

Tabell 4. Bruttoutvalg, nettoutvalg, frafall og differansen mellom netto- og bruttoutvalg etter alder, kjønn, kombinasjon av alder og kjønn og landsdel

	Bruttoutvalg	Nettoutvalg	Frafall	Differanse
I alt	100,0	100,0	10,00	
Kjønn				
Gutter	48,8	47,9	51,4	-0,9
Jenter	51,2	52,0	48,6	0,8
Aldersgrupper				
12 - 15 år	57,7	59,3	53,6	1,6
16 - 19 år	42,3	40,7	46,4	-1,6
Kjønn og aldersgrupper				
Gutter 12 - 15 år	28,0	28,2	27,4	0,2
Gutter 16 - 19 år	20,8	19,8	24,0	-1,0
Jenter 12 - 15 år	29,8	31,1	26,2	1,3
Jenter 16 - 19 år	21,46	20,9	22,4	-0,56
Landsdel				
Oslo og Akershus	23,2	22,4	25,6	-0,8
Hedmark og Oppland	6,3	6,8	5,2	-0,8
Østlandet ellers	21,8	20	26,6	0,5
Agder og Rogaland	17,9	18,1	17,4	-1,8
Vestlandet	14,3	14,6	13,2	0,2
Trøndelag	9,7	11,2	5,8	0,3
Nord-Norge	6,7	6,9	6,2	1,5
				0,2
Antall personer i alt	1 862	1 362	500	

Av tabell 4 framgår det at frafallet for de fleste kategorier ikke har ført til betydelige skjevheter i nettoutvalget i forhold til bruttoutvalget.

Ser vi nærmere på de enkelte variablene, er det godt samsvar mellom fordelingen i bruttoutvalget og fordelingen i nettoutvalget når det gjelder kjønn, avviket er mindre enn ett prosentpoeng.

For alder er avviket noe større, de eldste er noe underrepresentert mens den yngre aldersgruppa er noe overrepresentert. Det er spesielt de eldste guttene som ikke deltar, mens yngre jenter er mer villige til å delta på undersøkelsen.

Når det gjelder landsdelene er fordelingen mellom disse relativt jevnt. Det største avviket finner vi i "Østlandet ellers" som er noe underrepresentert, og i landsdelen Trøndelag hvor respondentene mer villige til å delta.

Tabell fire viser kun fordelingene for utvalget fra 2009 (jf. Kap. 2). I vurderingen av utvalgsskjevheter bør man også gå tilbake til dokumentasjonsrapporten fra 2003. Her vises skjevheter fra det opprinnelige utvalget. I denne rapporten ser vi de samme skjevhetene for kjønn, og alder der de eldste er noe underrepresentert, mens de yngste er underrepresentert. Vi skal ser nærmere på dette i kapittel 6.

Denne undersøkelsen består både av en kontroll- og casegruppe. Dokumentasjonsrapporten fra undersøkelsen i 2003 viser hvordan svarvilligheten blant kontrollgruppa var større. I tabell 5 deles bruttoutvalget inn i kontroll- og casegruppa, og vi ser på fordelingen mellom brutto- og nettoutvalget.

Tabell 5. Kontroll og casegruppe. Bruttoutvalg, nettoutvalg og differansen mellom disse fordelt på kjønn og alder

	Bruttoutvalg		Nettoutvalg		Differanse	
	Kontroll- gruppe	Case- gruppe	Kontroll- gruppe	Casegruppe	Kontroll- gruppe	Casegruppe
I alt	16,2	83,8	18,2	81,8	2,0	-2,0
Kjønn						
Menn	8,2	40,6	9,4	36,8	1,2	-3,8
Kvinner	8,0	43,2	8,8	43,3	0,8	0,1
Kjønn og aldersgrupper						
Mann 12-15 år ...	3,7	24,2	4,3	23,9	0,6	-0,3
Mann 16-19 år ...	4,5	16,3	5,1	14,6	0,6	-1,7
Kvinne 12-15 år .	4,3	25,5	4,8	26,3	0,5	0,8
Kvinne 16-19 år .	3,7	17,7	4,0	17,0	0,3	-0,7
Antall personer i alt		1 862		1 362		

Også i denne runden av undersøkelsen ser vi at casegruppen er noe underrepresentert mens kontrollgruppen er tilsvarende overrepresentert. Det er spesielt gutter mellom 16 – 18 år i casegruppen som er noe underrepresentert.

Denne undersøkelsen er spesiell fordi utvalget består av barn og ungdom. For ungdom under 16 år må foresatte godkjenne at barnet deltar. For aldersgruppen 12 - 15 år er det dermed de foresatte som tar stilling til om barnet skal intervjues eller ikke, selv om vi må anta at dette er gjort i samråd med ungdommen. I mange tilfeller er foresatte svært aktive i beslutningen om barnet deltar eller ikke. Derfor er det interessant å se på noen kjennetegn ved de foresatte når fordelingene mellom brutto- og nettoutvalget. I tabell 7 under ser vi på kjennetegnene utdanningsnivået til mor og far, landbakgrunn og husholdningsinntekt.

Tabell 7. Bruttoutvalg, nettoutvalg, frafall og differansen mellom netto- og bruttoutvalg etter mor og fars utdanning, landbakgrunn og husholdningens inntekt

	Bruttoutvalg	Nettoutvalg	Frafall	Differanse
Fars utdanning				
Grunnskoleutdanning eller lavere	29,6	26,1	39,4	-3,5
Videregående utdanning	42,3	43,4	39,2	1,1
Universitets- og høgskoleutdanning	23,4	26,0	15,9	2,6
Uoppgitt	4,8	4,5	5,6	-0,3
Mors utdanning				
Grunnskoleutdanning eller lavere	33,6	29,8	43,8	-3,8
Videregående utdanning	35,6	35,4	36,1	-0,2
Universitets- og høgskoleutdanning	24,5	29,1	12,4	4,6
Uoppgitt	6,2	5,7	7,7	-0,5
Landbakgrunn				
Norge	75,3	80,3	63,2	5,0
EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand	0,8	0,7	1	-0,1
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania med unntak av Australia og New Zealand, og Europa utenom EU/EØS	23,9	19,2	35,8	-4,7
Husholdningsinntekt 2007				
0-199 999 kroner	8,5	7,5	10,8	-1,0
200 000-199 999 kroner	15,5	14,6	18,2	-0,9
300 000-399 999 kroner	21,3	20,3	23,8	-1,0
400 000-499 999 kroner	16,3	16,8	14,8	0,5
500 000-599 999 kroner	14,2	14,6	13,2	0,4
600 000 eller mer	24,3	26,1	19,2	1,8
Antall personer i alt	1 862	1 362	500	

Tabellen viser at utdanning og landbakgrunn har betydelig avvik i fordelingen mellom brutto- og nettoutvalg. Desto høyere utdanning, jo høyere andel i nettoutvalget. Dette gjelder både for mor og fars utdanning, og spesielt for mor. Utdanning forklarer noe av variasjonene mellom brutto- og nettoutvalget. Når det gjelder landbakgrunn, ser vi at personer med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania med unntak av Australia og New Zealand, og Europa utenom EU/EØS utgjør en mindre andel i nettoutvalget enn bruttoutvalget. Differansen er på hele 4,7 prosentpoeng. I analysen av frafallet i kapittel 4 skal vi se nærmere på årsakene til at enkelte ikke deltar.

I tillegg til å se på disse faktorene har vi også tatt med husholdningsinntekt. Dette er en faktor som vanligvis ikke forklarer så mye av forskjellen med henhold til svarvillighet og tilgjengelighet i utvalget. Likevel er det interessant å se på det her siden inntekt er en viktig forklaringsvariabel i de studiene som skal gjøres med datasettet i etterkant. Tabell 5 viser en relativ jevn fordeling for dette kjennemerket, og at husholdningsinntekt ikke virker særlig inn på fordelingen mellom brutto- og nettoutvalg. Likevel registrerer vi at respondenter i de laveste inntektsgruppene er noe underrepresentert i nettoutvalget.

4.2. Analyse av frafallet

Som nevnt tidligere bør en i vurderingen av utvalgsskjevhet knytte større oppmerksomhet til skjevhet som skyldes frafall, enn til andre typer for utvalgsskjevhet. Dette skyldes personer som ikke deltar kan skille seg systematisk fra de som deltar. I denne undersøkelsen utgjorde frafallet 500 personer, som utgjør 27 prosent av utvalget. Tabell 8 gir oversikt over de viktigste årsakene til frafall i undersøkelsen

Tabell 8. Svarprosent og frafall etter årsak fordelt på kjønn, alder og landsdel. 2009. Prosent

	Intervju	Nekt	Forhindret	Ikke truffet	Annet	I alt
I alt	73,0	16,2	1,1	8,5	0,7	100
Kjønn						
Gutter	71,3	18,8	1,3	7,6	0,4	100
Jenter	73,7	13,2	0,9	9,0	0,9	100
Aldersgrupper						
12 - 15 år	74,5	14,9	1,1	8,4	0,5	100
16 - 19 år	69,8	18,6	1,1	8,3	1,0	100
Kjønn og aldersgrupper						
Gutter 12 - 15 år	73,1	16,4	1,7	7,6	0,6	100
Gutter 16 - 19 år	68,8	22	0,7	7,6	0,3	100
Jenter 12 - 15 år	70,8	12,5	0,5	8,5	0,3	100
Jenter 16 - 19 år	70,8	14,9	1,5	8,9	1,7	100
Landsdel						
Oslo og Akershus	70,0	14,4	1,6	13,1	0,2	100
Hedmark og oppland	78,2	21,0	0,0	0,0	0,8	100
Østlandet ellers	66,3	20,7	1,2	8,8	1,4	100
Agder og Rogaland	73,0	13,1	0,6	11	1,2	100
Vestlandet	74,0	17,5	1,5	5,9	0,0	100
Trøndelag	84,0	13,2	1,1	1,6	0,0	100
Nord-Norge	75,2	16,8	0,8	6,4	0,8	100

Tabell 8 framstiller bruttoutvalgets prosentvise fordeling på intervju og frafall etter kjønn, alder, kombinasjon av kjønn og alder og landsdel. Frafallet deles inn i kategoriene "Nekt", "Forhindret", "Ikke truffet" og "Annet".

Den største frafallskategorien er "nekt", det vil si at respondenten eller respondentens foreldre ikke ønsker å delta i undersøkelsen. Den nest viktigste frafallskategorien er "ikke truffet", hvor det ikke har vært mulig å komme i kontakt med, eller gjennomføre et intervju med respondenten innen feltperiodens utløp. Frafallskategorien "forhindret" omfatter personer som ikke er i stand til å gjennomføre et intervju blant annet på grunn av sykdom eller språkproblemer.

Svarprosenten er over 2 prosentpoeng høyere blant jenter enn gutter. Vi ser at andelen gutter som nekter er høyere, samtidig som det har vært vanskeligere å få tak på jentene. Dette er en endring i forhold til siste runde i 2006 da andelen gutter vi ikke fikk tak på var høyere enn jenter.

Når vi ser på alder er svarvilligheten mye større blant de yngste enn de eldste respondentene. Andelen det er oppnådd kontakt med er omtrent like stor, slik at forskjellen ligger i andelen som nekter å delta på undersøkelsen. Alder og kjønn i kombinasjon viser at det er spesielt de eldste guttene som nekter å være med. Den samme tendensen så vi i 2006-undersøkelsen. Siden vi nå også har forsøkt å intervju de som ikke ønsket å være med i 2006, er det naturlig at denne tendensen fortsetter.

For landsdelene er frafallet lavest i Trøndelag og Hedemark og Oppland. Høyest er frafallet i gruppen "Østlandet ellers". Andelen ikke truffet ligger på gjennomsnittet for undersøkelsen, mens andelen som ikke ønsker å delta ligger fire prosentpoeng over gjennomsnittet. Denne tendensen var tilsvarende i 2004. Oslo og Akershus derimot har vi økt svarprosenten med nesten 6 prosent (64,4 i 2006 til 70 i 2009). Andelen "ikke truffet" er høyest i denne landsdelen slik at mottaklighetsraten her var svært høy.

Også her er det interessant å se hvordan de ulike frafallsårsakene fordeler seg på case- og kontrollgruppa. Tabellene 9 og 10 viser svarprosent og frafallårsaker for disse to gruppene.

Tabell 9. Svarprosent og frafall etter årsak fordelt på kjønn, alder og utdanning. Kontrollgruppa. 2009. Prosent

	Intervju	Nekt	Forhindret	Ikke truffet	Annet	I alt
I alt	83,0	11,0	1,0	4,0	1,0	100
Kjønn						
Menn	84,2	11,0	2,0	2,0	0,7	100
Kvinner	81,6	10,9	0,0	6,1	1,4	100
Aldersgrupper						
12-15 år	84,4	8,8	0,7	5,4	0,7	100
16-19 år	81,6	13,2	1,3	2,6	1,3	100
Kjønn og aldersgrupper						
Gutt 12-15 år	85,3	10,3	1,5	2,9	0,0	100
Gutt 16-19 år	83,3	11,9	2,4	1,2	1,2	100
Jente 12-15 år	83,5	7,6	0,0	7,6	1,3	100
Jente 16-19 år	79,4	14,7	0,0	4,4	1,5	100
Landsdel						
Oslo og Akershus	84,5	8,6	0,0	6,9	0,0	100
Hedmark og Oppland	93,3	6,7	0,0	0,0	0,0	100
Østlandet ellers	77,4	5,7	1,9	11,3	3,8	100
Agder og Rogaland	78,4	13,7	2,0	3,9	2,0	100
Vestlandet	77,6	20,7	1,7	0,0	0,0	100
Trøndelag	94,3	5,7	0,0	0,0	0,0	100
Nord-Norge	89,7	10,3	0,0	0,0	0,0	100

Tabell 10. Svarprosent og frafall etter årsak fordelt på kjønn, alder og utdanning. Casegruppa. 2009. Prosent

	Intervju	Nekt	Forhindret	Ikke truffet	Annet	I alt
I alt	71,3	17,7	1,7	8,8	0,6	100
Kjønn						
Menn	69,3	20,4	1,5	8,6	0,4	100
Kvinner	73,2	15,0	3,2	9,3	1,2	100
Aldersgrupper						
12-15 år	69,8	20,2	1,4	8,9	0,4	100
16-19 år	67,8	20,2	2,1	9,6	0,9	100
Kjønn og aldersgrupper						
Gutt 12-15 år	72,0	17,4	1,8	8,4	0,7	100
Gutt 16-19 år	65,2	24,9	1,0	8,9	0,0	100
Jente 12-15 år	75,2	14,5	1,1	9,0	0,2	100
Jente 16-19 år	70,2	15,8	3,0	8,8	1,8	100
Landsdel						
Oslo og Akershus	67,7	15,5	2,9	13,1	0,3	100
Hedmark og Oppland	76,0	23,1	0,0	0,0	1,3	100
Østlandet ellers	64,9	23,3	1,4	8,1	1,1	100
Agder og Rogaland	73,0	13,1	1,1	11	1,1	100
Vestlandet	73,3	16,9	1,9	7,2	0,0	100
Trøndelag	81,6	15,0	1,3	2,0	0,0	100
Nord-Norge	70,8	18,8	1,0	8,3	1,0	100

Tabellene viser klart at svarvilligheten er høyere i kontrollgruppa enn casegruppa. For casegruppa er jentene mest villig til å delta, mens guttene er mest villige til å delta i kontrollgruppa. For begge gruppene ser vi at svarvilligheten faller med alderen. I casegruppa er det jenter i alderen 12 – 15 år som deltar mest, mens i kontrollgruppa er det guttene i samme alder som har høyest svarprosent.

”Ikke truffet”-raten er mer enn dobbelt så høy i casegruppa enn i kontrollgruppa. Spesielt er det i landsdelen Oslo og Akershus vi ikke treffe de som var trukket ut til å delta i undersøkelsen.

I tillegg er det også her interessant å se på egenskaper ved foresatte. Som nevnt tidligere er foresatte involverte i avgjørelsen om barnet deltar eller ikke. Tabell 11 viser den prosentvise fordelingen på intervju og frafall etter mor og fars utdanning, landbakgrunn og husholdningsinntekt.

Tabell 11. Svarprosent og frafall etter årsak fordelt på mor og fars utdanning, landbakgrunn og husholdningsinntekt i 2007. Prosent

	Intervju	Nekt	Forhindret	Ikke truffet	Annet	I alt
Fars utdanning						
Grunnskoleutdanning eller lavere	64,9	23,6	1,5	8,8	1,1	100
Videregående utdanning	75,5	14,7	0,9	8,3	0,5	100
Universitets- og høyskoleutdanning	82,0	11,1	0,5	5,8	0,5	100
Uoppgitt	69,4	12,3	1,7	7,4	0,0	100
Mors utdanning						
Grunnskoleutdanning eller lavere	65,1	22,6	1,4	10,1	0,3	100
Videregående utdanning	72,9	18,0	1,2	7,1	0,7	100
Universitets- og høyskoleutdanning	86,4	6,8	0,2	5,5	0,4	100
Uoppgitt	67,0	12,0	0,8	16,4	3,4	100
Landbakgrunn						
Norge	77,0	15,3	0,7	5,8	0,6	100
EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand	66,0	26,0	0,0	6,7	0,0	
Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania med unntak av Australia og New Zealand, og Europa utenom EU/EØS ..	58,4	20,4	2,5	16,8	1,0	100
Husholdningsinntekt 2007						
0-199 999 kroner	65,4	21,8	2,6	9,6	0,6	100
200 000-199 999 kroner	68,6	19,7	0,7	10,3	0,7	100
300 000-399 999 kroner	69,9	17,2	1,3	10,6	0,8	100
400 000-499 999 kroner	75,6	15,5	1,0	7,6	0,3	100
500 000-599 999 kroner	75,2	15,8	1,1	6,8	1,1	100
600 000 eller mer	78,8	13,5	0,9	6,4	0,7	100

Som vi har sett tidligere gir utdanningsnivå avvik mellom brutto- og nettoutvalget. Siden denne forskjellen stort sett har framkommet på grunn av frafall, er det interessant å se på sammenhengen mellom frafall og utdanning. Frafallet synker med høyere utdanning. Dette gjelder både for mor og far, men spesielt for mor. Nekterandelen synker med nesten 16 prosentpoeng fra personer med grunnskoleutdanning til personer som har universitets- og høyskoleutdanning. Vi ser også at andelen "ikke truffet" synker med økende utdanning for mor.

For personer med landbakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania med unntak av Australia og New Zealand, og Europa utenom EU/EØS var svarprosenten på 58,4 prosent. Dette er betraktelig lavere enn for hele utvalget sett under ett. Svarprosenten er nesten 20 prosentpoeng lavere enn for personer med landbakgrunn fra Norge. Andelen som ikke ønsker å delta i undersøkelsen er omtrent 4 prosent høyere enn den gjennomsnittlige "nekterandelen" for hele undersøkelsen. Vi ser også at andelen vi ikke har kommet i kontakt med er betraktelig høyere i denne gruppa enn for hele undersøkelsen. I andre undersøkelser opplever vi at svarvilligheten for personer med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania med unntak av Australia og New Zealand, og Europa utenom EU/EØS er god. Samtidig er gjerne "ikke truffet" andelen høy noe som samlet gir en lav svarprosent.⁴ I denne undersøkelsen imidlertid er både nekterandelen og "ikke truffet" andelen betraktelig høyere. Disse forholdene forklarer sammen den lave svarprosenten.

Frafallet fordelt på husholdningens inntekt viser at svarprosenten øker med inntekten. Frafallet er lavest blant personer med høyest inntekt. En forklaring på dette kan være at en større andel av denne gruppen er en del av kontrollgruppen. Kontrollgruppen skiller seg fra casegruppen blant annet med hensyn til landbakgrunn. I kontrollgruppa har omtrent en av ti bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania med unntak av Australia og New Zealand, og Europa utenom EU/EØS, med i casegruppa gjelder dette en av fire. Denne gruppen har vi vist har en lavere svarprosent.

⁴ Se også Kultur- og medieundersøkelsen blant innvandrere (2008), og Levekårsundersøkelsen blant unge med innvandrerbakgrunn (2006)

I alt ble det utlevert 1313 selvutfyllingsskjemaer for barn, og 1325 skjemaer til foresatte. 1162 av 12-18-åringene fylte ut og returnerte skjemaet. Dette gir en svarprosent på 88,5 prosent på selvutfyllingsskjemaene for barna. Av de 1324 skjemaene som ble gitt foresatte ble 1 098 utfylt og levert til intervjuer. Dette utgjør 83 prosent for foreldrene. Selvutfyllingsskjemaet ble gitt til respondentene umiddelbart etter intervjuet, og vi ønsket at skjema ble fylt ut med en gang slik at intervjueren kunne ta dette med seg. I noen tilfeller hadde ikke respondenten anledning til å fylle ut skjema med en gang. De kunne da returnere dette senere per post.

5. Utvalgsvarians

Resultater som baserer seg på opplysninger om et utvalg av den befolkningen som den enkelte undersøkelse dekker, vil alltid ha en viss usikkerhet knyttet til seg. Denne usikkerheten kalles utvalgsvarians. Når utvalget blir trukket etter reglene for tilfeldig utvalg, er det mulig å beregne hvor stor utvalgsvariansen kan ventes å bli.

Et hyppig brukt mål på usikkerheten i resultatet for et kjennemerke, er standardavviket til den observerte verdien av dette kjennemerket. Størrelsen på dette standardavviket avhenger av tallet på observasjoner i utvalget, måten utvalget er trukket på og av fordelingen til det aktuelle kjennemerket i befolkningen. Fordelingen i befolkningen kjenner vi ikke, men det er mulig å anslå standardavviket i utvalgsfordelingen ved hjelp av observasjonene i utvalget.

Det er ikke foretatt egne beregninger av slike anslag for denne undersøkelsen. Tabell 9 viser likevel størrelsen på standardavviket for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser for et utvalg som er trukket etter SSBs utvalgsplan. Av tabellen går det fram at usikkerheten øker når antall observasjoner minker og når prosenttallet nærmer seg 50.

Tabell 11. Forventet standardavvik for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser

Antall observasjoner	5/95	10/90	15/85	20/80	25/75	30/70	35/65	40/60	50/50
50	4,6	6,3	7,5	8,5	9,2	9,7	10,1	10,4	10,6
100	3,2	4,4	5,2	5,9	6,4	6,7	7,0	7,2	7,3
200	2,2	3,0	3,6	4,0	4,4	4,6	4,8	4,9	5,0
300	1,7	2,4	2,8	3,2	3,4	3,6	3,8	3,9	4,0
400	1,5	2,0	2,4	2,7	2,9	3,0	3,2	3,3	3,3
500	1,3	1,7	2,1	2,3	2,5	2,6	2,7	2,8	2,9
600	1,1	1,5	1,8	2,0	2,2	2,3	2,4	2,5	2,5
700	1,0	1,3	1,6	1,8	1,9	2,1	2,1	2,2	2,2
800	0,9	1,2	1,4	1,6	1,7	1,8	1,9	2,0	2,0
900	0,8	1,1	1,3	1,4	1,6	1,6	1,7	1,8	1,8
1000	0,7	1,0	1,2	1,3	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6
1100	0,6	0,9	1,0	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4
1200	0,6	0,8	0,9	1,0	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3
1362	0,5	0,6	0,8	0,8	0,9	1,0	1,0	1,0	1,1

Ved hjelp av standardavviket er det mulig å beregne et intervall som med en bestemt sannsynlighet inneholder den sanne verdi av en beregnet størrelse (den verdien vi ville ha fått dersom vi hadde foretatt en totaltelling i stedet for en utvalgsundersøkelse). Slike intervaller kalles konfidensintervaller hvis de er konstruert på en bestemt måte: La M være den beregnede størrelsen og S være et anslag for standardavviket til M . Konfidensintervallet med grensene $(M-2S)$ og $(M+2S)$, vil med omtrent 95 prosent sannsynlighet inneholde den sanne verdien.

Følgende eksempel illustrerer hvordan en kan bruke tabell 6 for å finne konfidensintervaller: Anslaget på standardavviket til et observert prosenttall på 70 er 1,5 når antall observasjoner er 1 000. Konfidensintervallet for den sanne verdi får grensene $70 \pm 2 \times 1,5$. Det vil si at intervallet som strekker seg fra 67 til 73 prosent med 95 prosent sannsynlighet inneholder den tallstørrelsen en ville fått om hele befolkningen hadde vært med i undersøkelsen.

Konfidensintervall kan konstrueres for ulike sikkerhetsnivå. Et konfidensintervall med grensene (M+S) og (M-S) vil med 68 prosent sannsynlighet inneholde populasjonens sanne verdi. Et konfidensintervall med grensene (M+2,6S) og (M-2,6S) vil med 99 prosent sannsynlighet inneholde populasjonens sanne verdi.

Ofte er det ønskelig å sammenlikne prosenttall for flere grupper. Når to usikre tall sammenliknes, vil usikkerheten på forskjellen mellom dem vanligvis bli større enn usikkerheten knyttet til hvert enkelt tall. Standardavviket til forskjeller mellom to prosenttall er lik kvadratrotten av summen av kvadratene av standardavvikene til enkelttallene. Når en har anslag for standardavviket til slike forskjeller, kan en konstruere konfidensintervall for den sanne verdi på samme måte som beskrevet ovenfor.

6. Panelbetraktninger og utvalgsskjevhet

Et av hovedformålene ved undersøkelsen er å studere endringer over tid. Undersøkelsen har dermed et paneldesign med tre datainnsamlinger over en ti års periode med t_1 (2003), t_2 (2007) og t_3 (2009). I dette notatet har vi sett på frafallet ved t_3 isolert fra frafallet i t_1 og t_2 . For en del vurderinger knyttet til frafall vil det imidlertid være interessant å se det samlede frafallet for den første og denne runden. Det skal vi gjøre i dette kapittelet. Vi tar utgangspunkt i bruttoutvalget ved t_1 (2003) som vi sammenlikner med nettoutvalget i t_3 (2009). Forskjellen mellom bruttoutvalget ved t_1 og nettoutvalget ved t_1 viser frafallet ved t_1 . Forskjellen mellom bruttoutvalget ved t_1 og nettoutvalget ved t_3 viser frafallet ved t_3 . Ønsker vi å se på det akkumulerte frafallet for disse to rundene må vi se på forskjellen mellom bruttoutvalget i t_1 og nettoutvalget i t_3 . Nettoutvalget i t_3 reflekterer antall respondenter som har besvart undersøkelsen både ved t_1 og t_3 .

Tabell 13 viser fordelingen i bruttoutvalget i 2003 og nettoutvalget i 2009 samt avvikene i forholdet til kjennetegnene kjønn, alder og landsdel.

Tabell 13. Bruttoutvalget (t_1) og nettoutvalget (t_3) etter kjønn, alder og landsdel. 2003 – 2009. Prosent

	Brutto- utvalg (t_1)	Netto- utvalg (t_1)	Netto- utvalg (t_3)	Avvik nettoutvalg t_1 - bruttoutvalg t_1	Avvik nettoutvalg t_3 - bruttoutvalg t_1
I alt	100	100	100	0	0
Kjønn					
Menn	49,8	48,9	47,9	-0,9	-1,9
Kvinner	50,2	51,1	52,0	0,9	1,8
Aldersgrupper					
12-15 år	56,8	59,8	59,3	3,0	2,5
16-19 år	43,2	40,2	40,7	-3,0	-2,5
Kjønn og aldersgrupper					
Mann 12- 5 år	28,3	29,2	28,2	0,9	-0,1
Mann 16-19 år	21,5	19,7	19,8	-1,8	-1,7
Kvinne 12-15 år	28,4	30,5	31,1	2,1	2,7
Kvinne 16-19 år	21,7	20,5	20,9	-1,2	-0,8
Landsdel					
Oslo og Akershus	27,8	23,8	22,4	-4,0	-5,4
Hedemark og Oppland	6,1	6,0	6,8	-0,1	0,7
Østlandet ellers	22,0	20,4	20,0	-1,6	-2,0
Agder og Rogaland	16,1	18,7	18,1	2,6	2,0
Vestlandet	13,1	14,2	14,6	1,1	1,5
Trøndelag	8,3	9,9	11,2	1,6	2,9
Nord-Norge	6,6	6,9	6,9	0,3	0,3
Antall personer i alt	3 561	1 938	1 362		

Ved å studere tabell 13 virker det ikke som at avvikene fra t_1 har blitt betydelig forsterket ved t_3 . Imidlertid ser vi at noen av skjevhetene som ble introdusert i t_1 er

blitt noe forsterket. Dette gjelder i all hovedsak for kjennetegnet kjønn og for landsdelen Oslo og Akershus.

7. PC-assistert intervjuing og innsamlingsfeil

I alle typer av undersøkelser, både i totaltelling og utvalgsundersøkelser, vil det forekomme svar som er feil. Feilene kan oppstå både i forbindelse med innsamlingen og under bearbeidingen. Datainnsamlingen i denne undersøkelsen foregikk ved hjelp av PC. Ved CAI-baserte undersøkelser (computer assisted interviewing) bruker intervjuerne PC under intervjuet, leser opp spørsmålene fra dataskjermen og registrerer svarene direkte.

En viktig fordel med denne innsamlingsmetoden er at alle hopp i spørreskjemaet programmeres på forhånd, og vi kan dermed redusere faren for at intervjuerne stiller feil spørsmål til feil personer. Samtidig ligger det farer i det at hoppene programmeres på forhånd. Eventuelle feil i programmeringen blir gjennomgående, og kan føre til at spørsmål blir verdiløse. Vi har ingen indikasjoner på at slike feil har forekommet her.

En annen fordel med PC-assistert intervjuing, er at en kan tilpasse ordlyden i spørsmålene til intervjupersonenes situasjon eller svar på tidligere spørsmål. Et eksempel på en slik tilpasning er at det riktige ordet blir stående i spørsmålsformuleringene i stedet for at spørsmålene inneholder skråstreker (han/hun, du/dere, ektefelle/samboer). Dette gir intervjusituasjonen et mer personlig preg.

Endelig gir PC-assistert intervjuing mulighet for direkte kontroll av svarkonsistens mellom ulike spørsmål. For hvert spørsmål er det lagt inn grenser for gyldige verdier. I tillegg er det bygget inn et omfattende feilmeldingssystem dersom intervjueren taster inn et svar som er inkonsistent i forhold til tidligere svar. Slike svarkontroller er lagt inn på to nivå. En del feilmeldinger er absolutte, og kan ikke overstyres. Andre ganger legges det inn advarsler som intervjuerne kan velge å se bort fra.

Alle disse sidene ved PC-assistert intervjuing fører til økt datakvalitet. Innsamlingsfeil som skyldes intervjuerens feilregistreringer blir langt mindre enn ved bruk av papirskjema. Vi unngår registrering av ugyldige verdier og vi oppnår et redusert frafall på enkeltspørsmål ved at mulighetene for hoppfeil reduseres.

Innsamlingsfeil kan også komme av at intervjupersonen avgir feil svar. Det kan skyldes vansker med å huske forhold tilbake i tiden. Det kan også skyldes at spørsmål blir misforstått. Når det blir spurt om forhold som folk erfaringsmessig finner kompliserte, må en regne med å få en del feilaktige svar. I denne undersøkelsen var vi spesielt oppmerksomme på denne problemstillingen, fordi en del av respondentene var barn. Flere av spørsmålene som vi antok kunne være vanskelige å svare på for barn, ble derfor testet ut gjennom kognitive intervjuer, som beskrevet i kapittelet om datainnsamling i Flåte, Lagerstrøm og Wedde (2005).

Innsamlingsfeil kan også oppstå fordi visse spørsmål av enkelte oppfattes som sensitive. Intervjupersonene kan i slike tilfeller bevisst gi feilaktige svar. De vurderinger som ligger til grunn for svaret kan også bli påvirket av hva respondenten oppfatter som sosialt ønskelig. Barn og unge er spesielt mottakelige for påvirkning fra omgivelsene, som her vil være intervjuer og andre som måtte være til stede under intervjuet. For å unngå dette problemet, ble flere spørsmål av denne typen overført fra spørreskjemaet til selvutfyllingsskjemaet allerede i 2003. Vi antar dermed at denne feilkilden vil være minimal.

Vedlegg 1: Informasjonsbrev til respondenter i alderen 12-15

Oslo, januar 2009
Saksbehandler: Marit Wilhelmsen
Telefon: 800 83 028 (gratis grønt nummer)
Seksjon for intervjuundersøkelser

Undersøkelse om barn og unges levekår

Hvordan har du og andre barn og unge det hjemme, på skolen og i fritida? Dette handler den tredje og siste delen av undersøkelsen om barn og unges levekår om. Statistisk Sentralbyrå gjennomfører studien på oppdrag for Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) og Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.). Du deltok i 2006, og nå kontakter vi deg igjen for det siste intervjuet. Vi er veldig takknemlige for at du var med sist, og det er viktig at du blir med denne gangen også.

I studien følger vi barn og unge over tid. Du og rundt 2000 andre 12-18 åringer og foresatte blir kontaktet for intervju. **Alle som deltar er med i trekningen av 25 Ipods.**

Ved å delta kan du og dine foresatte fortelle om hvordan dere har det, og la deres stemme bli hørt. Resultatene brukes av myndigheter, forskere og andre som jobber med å lage familiepolitikk.

En intervjuer kommer til å kontakte dere for å avtale intervju med deg og en foresatt. Dere vil også bli spurt om å fylle ut et skjema med enkle spørsmål. Intervjuet kan gjøres hjemme hos dere, eller et annet sted. Det er frivillig å delta, og du har rett til å trekke deg fra undersøkelsen og kreve at opplysningene slettes. Men for at vi skal få gode resultater er det viktig at alle som er trukket ut blir med. **Vi kan ikke erstatte deg med noen andre.**

Intervjueren, og alle som jobber i Statistisk sentralbyrå har taushetsplikt. Alle opplysninger som samles inn behandles etter regler som er lovbestemte og under kontroll av Datatilsynet og vårt eget personvernombud.

Har du spørsmål om undersøkelsen kan du ringe forsker Anne Skevik Grødem (NOVA) på telefon 22 54 12 22 eller **SSB gratis på grønt nummer 800 83 028.**

Du kan også besøke vår hjemmeside på: www.nova.no/barnslevekar

Vi håper du vil delta!

Vennlig hilsen

Øystein Olsen
Administrerende direktør

Anne Sundvoll
Seksjonssjef

Oslo, januar 2009
Saksbehandlar: Marit Wilhelmsen
Telefon: 800 83 028 (gratis grønt nummer)
Seksjon for intervjuundersøkingar

Undersøking om barn og unge sine levekår

Korleis har du og andre barn og unge det på skulen, heime og i fritida? Dette handlar den tredje og siste delen av undersøkinga om levekåra til barn og unge om. Statistisk sentralbyrå gjennomfører studien på oppdrag for Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) og Norske Kvinners Sanitetsforeining (N.K.S.). Du deltok i 2006, og no kontaktar vi deg att for det siste intervjuet. Vi er veldig takksame for at du var med sist, og det er viktig at du blir med denne gongen også.

I studien følgjer vi barn og unge over tid. Du og rundt 2000 andre 12 -18 åringar og deira føresette blir kontakta for intervju. **Alle som deltek er med i trekkinga av 25 lpodar.**

Ved å delta får du og dine føresette høve til å gi eit bilete av situasjonen dykkar, og til å la stemmane dykkar bli høyrde. Resultata blir brukt av forskarar, styresmakter og andre som jobbar med familiepolitikk.

Ein intervjuar vil kontakte deg for å avtale intervju med deg og ein føresett. De vil også bli spurde om å fylle ut eit skjema med enkle spørsmål. Intervjuet kan gjerast heime hos dykk eller ein annan stad. Det er frivillig å delta, og du har rett til å trekkje deg frå undersøkinga og krevje opplysningane sletta. Men for at vi skal få gode resultat er det viktig at dei som er trekte ut blir med. **Vi kan ikkje erstatte deg med nokon annan.**

Intervjuaren og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har teieplikt. Alle opplysningar som samlest inn blir behandla etter reglar som er lovbestede og under kontroll av Datatilsynet og vårt eige personvernombod.

Skulle du ha spørsmål om undersøkinga, kan du ringje forskar Anne Skevik Grødem, (NOVA) på telefon 22 54 12 22 eller **SSB gratis på telefon 800 83 028**

Du kan også besøke vår heimeside på: www.nova.no/barnslevekar

Vi vonar de vil delta!

Venleg helsing

Øystein Olsen
Administrerende direktør

Anne Sundvoll
Seksjonssjef

Vedlegg 2: Informasjonsbrev til respondenter i alderen 15-18

Oslo, januar 2009
Saksbehandler: Marit Wilhelmsen
Telefon: 800 83 028 (gratis grønt nummer)
Seksjon for intervjuundersøkelser

8. Undersøkelse om barns og unges levkår

Hvordan har du og andre barn og unge det hjemme, på skolen og i fritida? Det handler den tredje og siste delen av undersøkelsen om barn og unges levkår om. Studien utføres av Statistisk sentralbyrå (SSB) på oppdrag for Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA), og Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.). Du deltok i 2003, og vi kontakter deg nå for det siste intervjuet. Vi er svært takknemlige for at du deltok sist, og det er viktig at du også blir med på den siste runden av undersøkelsen.

I studien følger vi unge mennesker over tid. Derfor blir du og rundt 2000 andre 12-18 åringer og deres foresatte kontaktet for intervju. **Alle som deltar er med i trekningen av 25 lpods.**

Ved å delta får du og dine foresatte anledning til å gi et bilde av deres situasjon, og til å la deres stemme bli hørt. Svarene gir viktig informasjon til myndigheter og andre som utformer familiepolitiske tiltak.

En intervjuer vil kontakte deg for å avtale intervju med både deg og din foresatt. Vi vil også be dere om å fylle ut et skjema med enkle spørsmål. Intervjuet kan utføres hjemme hos dere eller på et annet egnet sted. Det er frivillig å delta, og du har rett til å trekke deg fra undersøkelsen og kreve opplysningene slettet. Men for at vi skal få gode resultater, er det viktig at de som er trukket ut blir med. **Vi kan ikke erstatte deg med noen andre.**

Intervjueren og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har taushetsplikt. Undersøkelsen gjennomføres i samsvar med statistikkloven og personopplysningsloven, og SSB har utnevnt et eget personvernombud godkjent av Datatilsynet for å ivareta personvernet ditt. Vi vil aldri offentliggjøre eller videreformidle opplysninger om hva den enkelte har svart. NOVA vil kun få tilgang til anonymiserte data.

For å gjøre intervjuet kortere og øke utbyttet av svarene vi får, henter vi inn opplysninger om deg og din husstand fra registre SSB har tilgang til. I tillegg til Folkeregisteret vil vi koble til opplysninger om utdanning som SSB årlig henter inn fra skoler, fylker og lånekassen, samt opplysninger om inntekt, formue, trygder og stønader hentet fra skatteetaten og trygdeetaten. Innen to år etter siste intervju vil vi fjerne alle navn og adresser og tilrettelegge datamaterialet slik at det ikke vil være mulig å identifisere hva den enkelte har svart.

Skulle du ha spørsmål om undersøkelsen, kan du ringe forsker Anne Skevik (NOVA) på telefon 22 54 12 22 eller **SSB på gratis grøntnummer 800 83 028**. Generelle spørsmål om personvern i SSB kan rettes til: SSBs personvernombud, tlf. 21 09 00 00 eller e-post personvernombud@ssb.no.

Vi håper at du vil delta!

Vennlig hilsen

Øystein Olsen
Administrerende direktør

Anne Sundvoll
Seksjonssjef

Oslo, januar 2009
Saksbehandlar: Marit Wilhelmsen
Telefon: 800 83 028 (gratis grønt nummer)
Seksjon for intervjuundersøkingar

Undersøking om barn og unge sine levkår

Korleis har du og andre barn og unge det heime, på skulen og i fritida? Det handlar den tredje og siste undersøkinga om levkåra til barn og unge om. Studien gjerest av Statistisk sentralbyrå (SSB) på oppdrag for Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) og Norske Kvinners Sanitetsforeining (N.K.S.). Du deltok i 2003, og vi kontaktar deg no for det siste intervjuet. Vi er særst takksame for at du deltok sist, og det er viktig for oss at du deltek denne siste gongen også.

I studien følgjer vi unge menneske over tid, difor blir du og omlag 2000 andre 12 - 18 åringar og deira føresette kontakta for eit intervju. **Alle som deltek er med i trekkinga av 25 lpodar.**

Ved å delta får du og foreldra dine høve til å gi eit bilete av situasjonen dykkar, og til å la stemmane dykkar bli høyrde. Svara gir viktig informasjon til styresmakter og andre som utformer familiepolitiske tiltak.

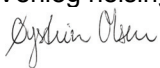
Ein intervjuar vil kontakte deg for å avtale intervju med både deg og ein føresatt. Vi vil òg be dykk fylle ut eit skjema med enkle spørsmål. Intervjuet kan gjerest heime hos dykk, eller ein annan stad dersom de ønskjer det. Det er frivillig å delta, og du har rett til å trekkje deg frå undersøkinga og krevje opplysningane sletta. Men for at vi skal få gode resultat, er det viktig at dei som er trekte ut blir med. **Vi kan ikkje erstatte deg med nokon annan.**

Intervjuaren og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har teieplikt. Undersøkinga gjennomfører vi etter lovpålagde reglar, og SSB har utnemnd eit eige personvernombod, godkjent av Datatilsynet. Vi vil aldri offentleggjere eller formidle vidare opplysningar om kva den enkelte har svart. NOVA vil berre få tilgang til anonyma data.

For å gjere intervjuet kort og for å auke utbyttet av svara vi får, vil vi òg nytte opplysningar om deg og din husstand frå register som SSB har tilgang til. I tillegg til opplysningar frå Folkeregisteret vil vi hente opplysningar frå skolar, fylke og lånekassa, samt opplysningar om inntekt, formue, trygder og stønader henta frå skatteetaten og trygdeetaten. Innan to år etter siste intervju vil vi fjerne alle namn og adresser og tilretteleggje datamaterialet slik at det ikkje vil være moglig å identifisere kva den enkelte har svart.

Skulle du ha spørsmål om undersøkinga, kan du ringje forskar Anne Skevik Grødem (NOVA) 22 54 12 22 eller **ringe SSB gratis på telefon 800 83 028**. Generelle spørsmål om personvern i SSB kan rettes til: SSB's personvernombod, tlf. 21 09 00 00 eller e-post personvernombud@ssb.no.

Vi vonar de vil delta!

Venleg helsing

Øystein Olsen
Administrerande direktør

Anne Sundvoll
Seksjonssjef

Vedlegg 3: Informasjonsbrev til foresatte

Oslo, januar 2009

Saksbehandler: Marit Wilhelmsen

Telefon: 800 83 028 (gratis grønt nummer)

Seksjon for intervjuundersøkelser

Undersøkelse om barns og unges levekår

Hvordan har barn og unge det i dagliglivet sitt hjemme, på skolen og i fritida? Det handler den tredje og siste delen av undersøkelsen om barn og unges levekår om. Studien utføres av Statistisk sentralbyrå (SSB) på oppdrag for Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) og Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.). Du deltok i 2003, og vi kontakter deg nå for det siste intervjuet. Vi er svært takknemlige for at du deltok sist, og det er viktig at du også blir med på den siste runden av undersøkelsen.

I studien følger vi unge mennesker over tid. Derfor blir rundt 2 000 12-18 åringer og deres foresatte kontaktet for intervju. **Alle som deltar er med i trekningen av 25 lpods.**

Ved å delta får du og ungdommen anledning til å gi et bilde av deres situasjon, og til å la deres stemme bli hørt. Svarene gir viktig informasjon til myndigheter og andre som utformer familiepolitiske tiltak.

En intervjuer vil kontakte deg for å avtale intervju med både deg og barnet. Vi vil også be dere om å fylle ut et skjema med enkle spørsmål. Intervjuet kan utføres hjemme hos dere, eller på et annet egnet sted. Det er frivillig å delta, og du har rett til å trekke deg fra undersøkelsen og kreve opplysningene slettet. Men for at vi skal få gode resultater, er det viktig at de som er trukket ut blir med. **Vi kan ikke erstatte deg med noen andre.**

Intervjueren og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har taushetsplikt. Undersøkelsen gjennomføres i samsvar med statistikkloven og personopplysningsloven, og SSB har utnevnt et eget personvernombud godkjent av Datatilsynet for å ivareta personvernet ditt. Vi vil aldri offentliggjøre eller videreformidle opplysninger om hva den enkelte har svart. NOVA vil kun få tilgang til anonymiserte data.

For å gjøre intervjuet kortere og øke utbyttet av svarene vi får, henter vi også inn opplysninger om deg og din husstand fra registre SSB har tilgang til. I tillegg til Folkeregisteret vil vi koble til opplysninger om utdanning som SSB årlig henter inn fra skoler, fylker og lånekassen, samt opplysninger om inntekt, formue, trygder og stønader hentet fra skatteetaten og trygdeetaten. Innen to år etter siste intervju vil vi fjerne alle navn og adresser og tilrettelegge datamaterialet slik at det ikke vil være mulig å identifisere hva den enkelte har svart.

Skulle du ha spørsmål om undersøkelsen, kan du ringe forsker Anne Skevik Grødem (NOVA) på telefon 22 54 12 22 eller **SSB på gratis grønt nummer 800 83 028**. Generelle spørsmål om personvern i SSB kan rettes til: SSBs personvernombud tlf. 21 09 00 00 eller e-post personvernombud@ssb.no.

Vi håper at du vil delta!

Vennlig hilsen

Øystein Olsen
Administrerende direktør

Anne Sundvoll
Seksjonssjef

Oslo, januar 2009
Saksbehandlar: Marit Wilhelmsen
Telefon: 800 83 028 (gratis grønt nummer)
Seksjon for intervjuundersøkingar

Undersøking om barn og unge sine levekår

Korleis har barn og unge det i dagleglivet sitt heime, på skulen og i fritida? Det handlar den tredje og siste undersøkinga om levekåra til barn og unge om. Studien gjerest av Statistisk sentralbyrå (SSB) på oppdrag for Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) og Norske Kvinners Sanitetsforeining (N.K.S.). Du deltok i 2003 og vi kontaktar deg no for det siste intervjuet. Vi er særst takksame for at du deltok sist, det er viktig for oss at du deltek denne siste gongen også.

I studien følgjer vi unge menneske over tid. Difor blir omlag 2 000 12 - 18 åringar og deira føresette kontakta for eit intervju. **Alle som deltek er med i trekkinga av 25 lpodar.**

Ved å delta får du og ungdommen høve til å gi eit bilete av situasjonen dykkar, og til å la stemmane dykkar bli høyrde. Svara gir viktig informasjon til styresmakter og andre som utformer familiepolitiske tiltak.

Ein intervjuar vil kontakte deg for å avtale intervju med både deg og barnet. Vi vil òg be dykk fylle ut eit skjema med enkle spørsmål. Intervjuet gjerest heime hos dykk eller ein annan stad dersom de ønskjer det. Det er frivillig å delta, og du har rett til å trekkje deg frå undersøkinga og krevje opplysningane sletta. Men for at vi skal få gode resultat, er det viktig at dei som er trekte ut blir med. **Vi kan ikkje erstatte deg med nokon annan.**

Intervjuaren og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har teieplikt.

Undersøkinga gjennomfører vi etter lovpålagde reglar, og SSB har utnemnd eit eige personvernombod, godkjent av Datatilsynet. Vi vil aldri offentleggjere eller formidle vidare opplysningar om kva den enkelte har svart. NOVA vil berre få tilgang til anonyma data.

For å gjere intervjuet kort og for å auke utbyttet av svara vi får, vil vi òg nytte opplysningar om deg og din husstand frå register som SSB har tilgang til. I tillegg til opplysningar frå Folkeregisteret vil vi hente opplysningar frå skolar, fylke og lånekassa, samt opplysningar om inntekt, formue, trygder og stønader henta frå skatteetaten og trygdeetaten. Innan to år etter siste intervju vil vi fjerne alle namn og adresser og tilretteleggje datamaterialet slik at det ikkje vil være moglig å identifisere kva den enkelte har svart.

Skulle du ha spørsmål om undersøkinga, kan du ringje forskar Anne Skevik Grødem (NOVA) 22 54 12 22 eller **SSB gratis på telefon 800 83 028**. Generelle spørsmål om personvern i SSB kan rettast til Personvernombodet i SSB, tlf. 21 09 00 eller e-post personvernombud@ssb.no.

Vi vonar de vil delta!

Venleg helsing

Øystein Olsen
Administrerande direktør

Anne Sundvoll
Seksjonssjef

Vedlegg 4: Brosjyre til barn og ungdom

Hva kan hjelpe?

Undersøkelsen viser også at foreldre med lav inntekt, som foreldre flest, strekker seg langt for å gi barna sine gode liv. Det er derfor viktig å støtte opp om foreldrenes arbeid med å gi barna en god oppvekst.

En stor del av barns liv foregår også utenfor familien, nemlig på skolen og i fritidsaktiviteter. Barns rettigheter må sikres ved at skolen faktisk er gratis, og at foreldre ikke må betale for aktiviteter som skjer på skolen. Alle barn bør også ha mulighet til å delta på i alle fall en fritidsaktivitet uten kostnad for familien.

Du kan lese mer om funnene fra undersøkelsen her:

Sandbæk, M. (red) (2008). *Barns levekår. Familiens inntekt og barns levekår over tid*. NOVA-rapport 7/08

Øia, Tormod, Grødem, Anne Skevik og Krange, Olve (2006), *Fattige innvandrebarne*. NOVA-rapport 16/06

Thorød, A.B. (2006), *En normal barndom? Foreldrestrategier for å skjerme barn fra konsekvenser av å leve med lav inntekt* Oslo: NOVA-rapport 2/06

Sandbæk, M. (red) (2004). *Barns levekår. Hva betyr familiens inntekt?* Oslo: NOVA-rapport 11/04

Alle rapportene kan lånes på biblioteket, eller de kan lastes ned gratis fra NOVAs webside, <http://www.nova.no>
Vi har også en hjemmeside du kan besøke:
www.nova.no/barnslevekar

Statistisk sentralbyrå

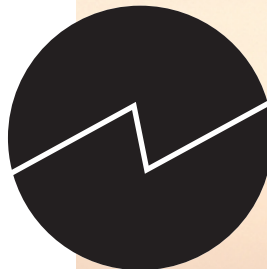
Seksjon for intervjuundersøkelser
Kongensgt. 7, Postboks 8131 Dep., 0033 Oslo

Telefon: 21 09 46 67
Telefaks: 21 09 48 96
Internett: www.ssb.no

En spørreundersøkelse gjennomført av Statistisk sentralbyrå på oppdrag fra NOVA og Norske Kvinners Sanitetsforening

Statistics Norway

Statistisk sentralbyrå

Barn og unges levekår og hverdag

Design: Siri Boquist/Foto: Colorbox, Siri Boquist/2009

Du var med på undersøkelsen om barns og unges levkår i 2006 og/eller i 2003. Nå skal den aller siste runden av studien gjennomføres. Denne brosjyren forteller deg litt om studien, og om hva vi har funnet ut så langt.

Undersøkelsen er helt spesiell fordi vi intervjuer både foreldre og barn, og fordi vi har fulgt de samme familiene over tid. Til sammen har rundt 2000 barn og deres forsatte blitt intervjuet. Både familier med god og dårlig råd intervjues.

Hva handler studien om?

Studien skal finne ut hvordan barn og unge har det, og opplever hverdagen sin. Vi kommer derfor til å stille deg spørsmål om blant annet skole, framtidsplaner, hva du gjør på fritiden, og om familien din.

Et av det viktigste målene med undersøkelsen er å finne ut om familiens økonomi påvirker hvordan du har det. Derfor er det dine opplevelser som er viktige for undersøkelsen. Hva gjør du på fritiden? Har du plikter hjemme? Trives du på skolen? Hva slags framtidsplaner har du?

Hvorfor er dette viktig å undersøke?

Mange er opptatt av at barn og ungdom skal ha de samme mulighetene i livet. Det har det vært mye diskusjon om hvordan foreldrenes inntekt virker inn på barnas situasjon. Er det slik at barn fra familier med dårlig råd har færre muligheter enn barn fra familier med bedre økonomi? Diskusjonene er ofte basert på hva voksne tror og mener, og vi vet lite om barns og ungdoms egne opplevelser. Forskerne bak denne undersøkelsen er opptatt av å få fram de unges syn! Det er nødvendig å høre fra dem det gjelder, for å lage tiltak som faktisk treffer.

Hvordan hadde barn og unge det i 2006?

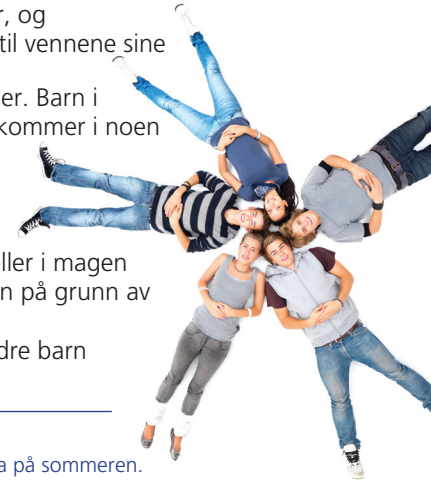
Barn som vokser opp i familier med lav inntekt skiller seg ikke så mye fra andre barn:

- de trives like godt på skolen som andre
- de har like mange venner, og
- de har like nære forhold til vennene sine

Det er likevel noen forskjeller. Barn i familier med dårligere råd kommer i noen tilfeller litt verre ut.

De har for eksempel:

- litt oftere vondt i hodet eller i magen
- litt større fravær på skolen på grunn av sykdom
- litt lavere selvtillit enn andre barn

Sitater

Sykkel er det jo veldig viktig å ha på sommeren.

Jeg har ikke sykkel. ...Og så har jeg veldig lyst på spark, da. Ja og så trenger jeg nye skisko, da. De andre er så trange, så jeg begynner å fryse når jeg går på ski, liksom. Og så er det bare jeg som har ski. Jeg fikk broren min sine. Og skiene til lillesøsteren min er for små. (Jente 12 år)

Jeg jo merket [at vi ar dårlig råd] på maten, at kjøleskapet ikke har vært fullt, og at vi ikke kan gjøre så mye. For eksempel at vi må vente med å gå på kino, kutte ned godsaker og TV-spill og sånn. Og ukelønn. ...Det ble sånn at hvis jeg skulle noe så fikk jeg dårlig samvittighet, jeg følte at jeg ikke kunne spørre så mye. (Gutt 13 år)

Intervjuer: Er det noen som du kjenner som ikke får lov til å være med på fotball fordi de ikke har penger til det?

Det er ikke akkurat mange som gidder å si fra da ... at de ikke har råd og sånn. Det vil kanskje være litt fælt for dem å si fra om sånt. De sier heller at de ikke liker å dra på fotball - spille og sånn – (Gutt 12 år)

Eller: Jeg har egentlig lyst til å begynne på håndball, men jeg gidder ikke å spørre. Fordi noen ganger sier jeg at nei, jeg gidder ikke -. Det er ikke bare fordi foreldrene mine ikke har penger eller ikke har råd. Det er at jeg tenker på det sjøl, ikke sant, om jeg skal begynne eller ikke. (Jente 11 år) (fra rapporten, s. 227)

Vedlegg 5: Brosjyre til barn og ungdom

Hva slags tiltak kan hjelpe?

Foreldre med lav inntekt, som foreldre flest, strekker seg langt for å gi barna sine gode liv. Det er viktig å støtte opp om foreldrenes bestrebelser for å gi barna en god oppvekst.

Overføringer til familiene kommer barna til gode i de aller fleste familier. Samtidig har barn et eget liv utenfor familien: på skolen og i fritidsaktiviteter. Deres rettigheter bør også sikres gjennom for eksempel at skolen reelt er gratis. Alle barn bør også ha mulighet til å delta på iallfall en fritidsaktivitet uten kostnad for familien.

Det er verdt å forsvare de generelle velferdsordningene. Uten eksisterende velferdsordninger ville situasjonen for barn i fattige familier vært dramatisk forverret.

Mer om funnene fra prosjektet kan du lese i

Sandbæk, M. (red) (2008). *Barns levekår. Familiens inntekt og barns levekår over tid*. NOVA-rapport 7/08

Øia, Tormod, Grødem, Anne Skevik og Krange, Olve (2006), *Fattige innvandrerbarn*. NOVA-rapport 16/06

Thorød, A.B. (2006), *En normal barndom? Foreldrestrategier for å skjerme barn fra konsekvenser av å leve med lav inntekt* Oslo: NOVA-rapport 2/06

Sandbæk, M. (red) (2004). *Barns levekår. Hva betyr familiens inntekt?* Oslo: NOVA-rapport 11/04

Alle rapportene kan lånes på biblioteket, eller de kan lastes ned gratis fra NOVAs webside, <http://www.nova.no>

Statistisk sentralbyrå

Seksjon for intervjuundersøkelser
Kongensgt. 7, Postboks 8131 Dep., 0033 Oslo

Telefon: 21 09 46 67

Telefaks: 21 09 48 96

Internett: www.ssb.no

www.nova.no/barnslevekar

En spørreundersøkelse gjennomført av Statistisk sentralbyrå på oppdrag fra NOVA og Norske Kvinners Sanitetsforening

Design: Siri Boquist/Foto: Colorbox, Siri Boquist

Barns levekår

- hva betyr familiens inntekt

De to første rundene av undersøkelsen om barns levekår og hverdagsliv har allerede blitt gjennomført. Nå setter vi i gang med siste runden av denne viktige studien. Denne brosjyren oppsummerer noe av det vi har funnet ut så langt.

Undersøkelsen er spesiell fordi vi intervjuer både foreldre og barn, og fordi vi har fulgt de samme familiene over tid.

Det har blitt intervjuet nesten 2000 foreldre og barn. De fleste familiene hadde lav inntekt, men også familier med vanlige inntekter ble intervjuet. I 2006 var barna mellom 10 og 15 år.

Hvordan hadde familiene det i 2006?

Mange av familiene som hadde lav inntekt tidlig på 2000-tallet, hadde fått det bedre i 2006. Som gruppe har de likevel hatt dårligere levekår enn familier som aldri har hatt lav inntekt. Flere opplever at perioder med lav inntekt setter spor.

Omtrent hver tredje familie hadde lav inntekt i tre år eller mer i undersøkelsesperioden. Disse skiller seg klart ut på mange områder når vi ser på levekår:

- de bor dårligere enn andre
- de eier sjeldnere enn andre boligen de bor i
- de opplever selv økonomien sin som dårlig
- de har sjeldnere mulighet til å gjøre hyggelige ting som å reise på ferie eller gå ut og spise
- de mangler oftere noen å gå til når de trenger hjelp og støtte

Foreldrene prioriterer barna

Funnene i denne undersøkelsen understreker at foreldrene prioriterer barna svært høyt. Vi har intervjuet mange barn som sier at familien deres har vanlig økonomi, samtidig som foreldrene forteller at de strever med å få pengene til å strekke til. Foreldrene forsøker å skjerme barna, men i familier der situasjonen er svært vanskelig er dette ofte ikke mulig.

Hvordan hadde barna det i 2006?

På mange måter skiller ikke barna som vokser opp med lav inntekt seg fra andre barn:

- de trives like godt på skolen som andre
- de har like mange venner, og
- de har like nære forhold til vennene sine

Likevel, der det er forskjeller mellom barn i familier med lav inntekt, og barn i familier som aldri har hatt lav inntekt, er det barna fra lavinntektsfamiliene som systematisk kommer dårligere ut.

De har for eksempel:

- litt oftere vondt i hodet eller i magen
- litt større fravær på skolen på grunn av sykdom
- litt lavere selvtillit enn andre barn

Sitater

Sykkel er det jo veldig viktig å ha på sommeren. Jeg har ikke sykkel. ...Og så har jeg veldig lyst på spark, da. Ja og så trenger jeg nye skisko, da. De andre er så trange, så jeg begynner å fryse når jeg går på ski, liksom.

Og så er det bare jeg som har ski. Jeg fikk broren min sine. Og skiene til lillesøsteren min er for små. *(Jente 12 år)*

Jeg jo merket [at vi ar dårlig råd] på maten, at kjøleskapet ikke har vært fullt, og at vi ikke kan gjøre så mye. For eksempel at vi må vente med å gå på kino, kutte ned godsaker og TV-spill og sånn. Og ukelønn. ...Det ble sånn at hvis jeg skulle noe så fikk jeg dårlig samvittighet, jeg følte at jeg ikke kunne spørre så mye. *(Gutt 13 år)*

Intervjuer: *Er det noen som du kjenner som ikke får lov til å være med på fotball fordi de ikke har penger til det?*

Det er ikke akkurat mange som gidder å si fra da ... at de ikke har råd og sånn. Det vil kanskje være litt fælt for dem å si fra om sånt. De sier heller at de ikke liker å dra på fotball - spille og sånn – *(Gutt 12 år)*

Eller: Jeg har egentlig lyst til å begynne på håndball, men jeg gidder ikke å spørre. Fordi noen ganger sier jeg at nei, jeg gidder ikke -. Det er ikke bare fordi foreldrene mine ikke har penger eller ikke har råd. Det er at jeg tenker på det sjøl, ikke sant, om jeg skal begynne eller ikke. *(Jente 11 år)* (fra rapporten, s. 227)

Vedlegg 6: Påminningsbrev

Oslo, april 2009

Saksbehandler: Marit Wilhelmsen

Informasjonstelefon: 800 83 028 (gratis)

Seksjon for intervjuundersøkelser

Undersøkelse om barns og unges levekår og hverdag

Dere har tidligere mottatt et informasjonsbrev om at dere er trukket ut til å delta på Undersøkelsen om barn og unges levekår. Vi har ikke lyktes i å komme i kontakt med dere, og vi håper dere kan hjelpe oss med å nå dere.

I studien følger vi unge mennesker over tid. Derfor blir rundt 2 000 12-18 åringer og deres foresatte kontaktet for intervju. Ved å delta får dere anledning til å gi et bilde av deres situasjon, og til å la deres stemme bli hørt. Svarene gir viktig informasjon til myndigheter og andre som utformer familiepolitiske tiltak.

Alle som kontaktes for intervju er trukket ut med hjelp av statistiske metoder for å gi et riktig bilde av levekårene til barn og unge. **Vi kan ikke erstatte dere med noen annen da det ville gi et misvisende resultat.** Derfor er et intervju med nettopp dere svært viktig for oss.

Intervjuerne og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har taushetsplikt.

Det er frivillig å delta, og dere kan når som helst trekke deg fra undersøkelsen, men for at vi skal få gode resultater er det viktig at alle som er trukket ut blir med. Resultatene fra undersøkelsen presenteres kun i form av tabeller. **Det vil aldri framgå hva den enkelte har svart.**

Alle som deltar er med i trekningen av 25 Ipods

Hjelp oss å nå deg!

Vi er svært interessert i å komme i kontakt med dere og håper derfor at dere vil fylle ut slippen nedenfor og returnere den i vedlagte svarconvolutt. Dere kan også ringe oss på grønt nummer **800 83 028**. Telefonnummeret dere oppgir skal kun brukes i forbindelse med denne undersøkelsen.

Med vennlig hilsen

Marit Wilhelmsen

Prosjektleder

Undersøkelse om barns og unges levekår og hverdag

«IOnummer» «Navn»

Kan du nås på telefon? JA NEI

Dersom JA, hvilke(t) tlf. nr. du kan nås

på: _____

Har du ny adresse? JA NEI

Oppgi evt. ny adresse her:

Oslo, april 2009
 Sakshandsamar: Marit Wilhelmsen
 Informasjonstelefon: 800 83 028 (gratis)
Seksjon for intervjuundersøkingar

Undersøking om barn og unge sine levkår og kvardag

For ei tid sidan sende vi dykk eit brev og ein brosjyre med informasjon om undersøkinga om kvardagen og levkåra til barn og unge. Det har ikkje lykket oss å komme i kontakt med dykk, og vi ber no om hjelp til å nå dykk.

I studien følgjer vi unge menneske over tid. Difor blir omlag 2 000 12 - 18 åringar og deira føresette kontakta for eit intervju. Ved å delta får de høve til å gi eit bilete av situasjonen dykkar, og til å la stemmene dykkar bli høyrte. Svara gir viktig informasjon til styresmakter og andre som utformer familiepolitiske tiltak

Alle som blir kontakta for intervju er trekte ut ved hjelp av statistiske metodar for å gi eit korrekt bilete av levkåra til barn og unge i Noreg. **Vi kan ikkje erstatte dykk med andre da det vil gi eit misvisande resultat.** Difor er eit intervju med nettopp dykk sær viktig for oss.

Intervjuarane og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har teieplikt. Det er frivillig å delta, og de kan når som helst trekkje dykk frå undersøkinga, men for at vi skal få gode resultat er det viktig at dei som er trekte ut, blir med. Resultata frå undersøkinga blir berre viste som tabellar. **Det er ikkje mogleg å sjå kva den enkelte har svart.**

Alle som deltek er med i trekkinga av 25 lpodar.

Hjelp oss å nå dykk!

Vi er sær interesserte i å komme i kontakt med dykk og vonar difor at de vil fylle ut slippen nedafor og returnere han i svarkonvolutten. De kan òg ringje oss på grønt nummer **800 83 028**. Telefonnummeret de gir oss skal berre nyttast i samband med denne undersøkinga.

Med venleg helsing

Marit Wilhelmsen

Prosjektleiar

-----**Undersøking om barn og unge sine levkår og kvardag**

«IOnummer» «Navn»

Kan de treffast på telefon? JA NEI

Dersom JA, kva for tlf. nr. kan vi

ringje: _____

Har de ny adresse? JA NEI

Evt. ny adresse her:

Vedlegg 7: Oppfølgingsbrev

Oslo, april 2009
Saksbehandler: Marit Wilhelmsen
Seksjon for intervjuundersøkelser

Undersøkelse om barns og unges levekår

Dere har tidligere mottatt ett informasjonsbrev og en brosjyre om den siste runden av undersøkelsen om barn og unges hverdag og levekår. Vi vil gjøre dere oppmerksomme på at undersøkelsen fortsatt pågår, og håper dere vil være med når en av våre intervjuere om kort tid kontakter dere. Dersom dere ønsker et nytt informasjonsbrev er det bare å kontakte oss.

I studien følger vi unge mennesker over tid. Derfor blir rundt 2 000 12-18 åringer og deres foresatte kontaktet for intervju. Ved å delta får dere anledning til å gi et bilde av deres situasjon, og til å la deres stemme bli hørt. Svarene gir viktig informasjon til myndigheter og andre som utformer familiepolitiske tiltak.

Alle som kontaktes for intervju er trukket ut med hjelp av statistiske metoder for å gi et riktig bilde av levekårene til barn og unge. **Vi kan ikke erstatte dere med noen andre da det ville gi et misvisende resultat.** Derfor er et intervju med nettopp dere svært viktig for oss.

Intervjuerne og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har taushetsplikt. Det er frivillig å delta, og dere kan når som helst trekke deg fra undersøkelsen, men for at vi skal få gode resultater er det viktig at alle som er trukket ut blir med. Resultatene fra undersøkelsen presenteres kun i form av tabeller. **Det vil aldri framgå hva den enkelte har svart.**

Skulle du ha spørsmål om undersøkelsen kan du kontakte SSB på gratis grønt nummer 800 83 028.

Vi håper at du vil delta!

Vennlig hilsen

Marit Wilhelmsen
Prosjektleder

Oslo, mars 2009
Saksbehandlar: Marit Wilhelmsen
Seksjon for intervjuundersøkinger

Undersøking om barn og unge sine levkår og kvardag

For ei tid sidan sende vi dykk eit brev og ein brosjyre med informasjon om å vere med på den siste delen av undersøkinga om kvardagen og levkåra til barn og unge. Vi vil gjere dykk merksame på at undersøkinga framleis held fram, og vonar de blir med når ein av våre intervjuarar kontaktar dykk.

I studien følgjer vi unge menneske over tid. Difor blir omlag 2 000 12 - 18 åringar og deira føresette kontakta for eit intervju. Ved å delta får du og ungdommen høve til å gi eit bilete av situasjonen dykkar, og til å la stemmene dykk bli høyrde. Svara gir viktig informasjon til styresmakter og andre som utformer familiepolitiske tiltak.

Alle som blir kontakta for intervju er trekte ut ved hjelp av statistiske metodar for å gi eit korrekt bilete av levkåra til barn og unge i Noreg. **Vi kan ikkje erstatte dykk med andre da det vil gi eit misvisande resultat.** Difor er eit intervju med nettopp dykk særst viktig for oss.

Intervjuarane og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har teieplikt. Det er frivillig å delta, og de kan når som helst trekkje dykk frå undersøkinga. Men for at vi skal få gode resultat er det viktig at dei som er trekte ut blir med. Resultata frå undersøkinga blir berre viste som tabellar. **Det er ikkje mogleg å sjå kva den enkelte har svart.**

Alle som deltek er med i trekkinga av 25 lpodar.

Skulle de ha spørsmål om undersøkinga, kan de ringje **SSB gratis på telefon 800 83 028.**

Vi vonar du vil svare!

Med venleg helsing

Marit Wilhelmsen
Prosjektleder

Vedlegg 8: Selvutfyllingsskjema til foresatte

Selvutfyllingsskjema til foresatte
IO-nummer:

1. Følgende utsagn uttrykker forhold noen foresatte er interessert i og opptatt av, uten at alle føler på samme måten. Svar på alle utsagn ved å sette ring rundt ett av tallene på skalaen fra 1-6 der du/dere synes det passer best for deg/dere og sønnen/datteren. For enkelhets skyld bruker vi her det personlige pronomenet "vi" i stedet for "jeg/vi".

		Stemmer ikke Stemmer i det hele tatt					veldig
bra		1	2	3	4	5	6
1	Vi oppmuntrer vår sønn/datter til å snakke om det som plager ham/henne	1	2	3	4	5	6
2	Vi tillater ikke at hun/han blir sint på oss	1	2	3	4	5	6
3	Det hender vi rett og slett ikke har energi nok til å få min/vår sønn/datter til å oppføre seg slik vi vil.....	1	2	3	4	5	6
4	Hun/han overbeviser oss om å forandre mening etter at vi har avslått en forespørsel	1	2	3	4	5	6
5	Vi oppmuntrer vår sønn/datter til å si hva han/hun mener ..	1	2	3	4	5	6
6	Vi forsikrer oss om at vår sønn/datter vet at vi setter pris på det hun/han prøver å få til.....	1	2	3	4	5	6
7	Vi lar vår sønn/datter få vite hvor skuffet vi blir når han/hun gjør noe galt.....	1	2	3	4	5	6
8	Vi forventer takknemlighet fra vår datter/sønn.....	1	2	3	4	5	6
9	Når vi først har bestemt oss for å stoppe uønsket atferd hos vår sønn/datter, holder vi fast ved det	1	2	3	4	5	6
10	Vi respekterer vår datter/sønns meninger og oppmuntrer henne/ham til å gi uttrykk for dem	1	2	3	4	5	6

2. Hvordan kommer dere vanligvis fram til avgjørelser som gjelder barn i deres familie? (Kryss av på det svaralternativet som passer best).

1. Jeg/vi forteller vår sønn/datter hva han/hun skal gjøre
2. Vi diskuterer det, så tar vi en avgjørelse i fellesskap
3. Jeg/vi lar vår sønn/datter bestemme

Dersom du har ektefelle eller samboer ønsker vi at du besvarer følgende påstander:**3. Hvor enig er du i disse beskrivelsene for deg og ditt parforhold?**

	Svært enig	Enig	Litt enig	Litt uenig	Uenig	
1. Det er et nært samhold mellom meg og min ektefelle/samboer/partner	☐	☐	☐	☐	☐	☐
2. Min partner og jeg har problemer i parforholdet	☐	☐	☐	☐	☐	☐
3. Jeg er svært lykkelig i mitt parforhold	☐	☐	☐	☐	☐	☐
4. Min partner er generelt forståelsesfull	☐	☐	☐	☐	☐	☐
5. Jeg tenker ofte på å avslutte vårt parforhold	☐	☐	☐	☐	☐	☐
6. Jeg er fornøyd med forholdet til min partner.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Vi er ofte uenige om viktige avgjørelser	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Jeg har vært heldig med valg av partner	☐	☐	☐	☐	☐	☐
9. Vi er enige om hvordan barn bør oppdras.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
10. Jeg tror min partner er fornøyd med forholdet.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Tusen takk for hjelpen!!

Vedlegg 9: Selvutfyllingsskjema til ungdom 12-18 år

Selvutfyllingsskjema til ungdom 12-18 år

IO-
nummer:

1. Her er noen spørsmål om hvordan du ser på seg selv. Kryss av for det som passer best for deg.

	Passer svært godt	Passer nokså godt	Passer nokså dårlig	Passer svært dårlig
Jeg synes jeg er like smart som andre på min alder	☐	☐	☐	☐
Jeg synes det er ganske vanskelig å få venner.....	☐	☐	☐	☐
Jeg er ikke fornøyd med utseendet mitt.....	☐	☐	☐	☐
Jeg klarer å få virkelig nære venner	☐	☐	☐	☐
Jeg er ofte skuffet over meg selv.....	☐	☐	☐	☐
Jeg er ganske sein med å bli ferdig med skolearbeidet mitt.....	☐	☐	☐	☐
Jeg har mange venner	☐	☐	☐	☐
Jeg ønsker at kroppen min var annerledes	☐	☐	☐	☐
Jeg har en nær venn som jeg kan dele hemmeligheter med	☐	☐	☐	☐
Jeg liker <u>ikke</u> den måten jeg lever livet mitt på	☐	☐	☐	☐
Jeg gjør det svært godt på skolen	☐	☐	☐	☐
Andre ungdommer har vanskelig for å like meg	☐	☐	☐	☐
Jeg ønsker at jeg så annerledes ut.....	☐	☐	☐	☐
Jeg har en venn jeg kan dele ting med.....	☐	☐	☐	☐
Jeg er stort sett fornøyd med meg selv	☐	☐	☐	☐
Jeg har vansker med å svare riktig på skolen	☐	☐	☐	☐
Jeg er populær blant jevnaldrende	☐	☐	☐	☐
Jeg synes at jeg ser bra ut.....	☐	☐	☐	☐
Jeg synes det er vanskelig å få venner som jeg virkelig kan stole på.....	☐	☐	☐	☐
Jeg liker meg selv slik jeg er.....	☐	☐	☐	☐
Jeg tror jeg er ganske intelligent.....	☐	☐	☐	☐
Jeg føler at jevnaldrende godtar meg.....	☐	☐	☐	☐
Jeg liker utseendet mitt veldig godt	☐	☐	☐	☐
Jeg har ikke noen god venn som jeg kan dele virkelig personlige ting med	☐	☐	☐	☐
Jeg er svært fornøyd med hvordan jeg er.....	☐	☐	☐	☐

Hva jeg synes og tror om andre ting....

B. Her kommer noen andre setninger. Du skal svare ved å sette ring rundt ja eller nei. Hvis du er helt enig, setter du ring rundt stor JA, hvis du er litt enig setter du ring rundt liten ja. Hvis du er helt uenig setter du ring rundt stor NEI, hvis du er litt uenig setter du ring rundt liten nei. Du kan bare sette en ring for hver setning.

Eksempel:

1	Tror du de fleste problemer vil løse seg av seg selv?	JAja	nei NEI
2	Tror du du kan hindre at du blir forkjølet?.....	JAja	nei NEI
3	Er noen barn født heldige?	JAja	nei NEI

1	Tror du de fleste problemer vil løse seg av seg selv?	JA ja	nei NEI
2	Tror du du kan hindre at du blir forkjølet?.....	JA ja	nei NEI
3	Er noen barn født heldige?	JA ja	nei NEI
4	Er det viktig for deg å gjøre det bra på skolen? - for eksempel få gode karakterer? ...	JA ja	nei NEI
5	Får du ofte skylden for ting som du ikke kan noe for?.....	JA ja	nei NEI
6	Tror du de som arbeider hardt nok på skolen får de beste resultatene?	JA ja	nei NEI
7	Mener du at det ikke er noen vits i å gjøre så godt du kan,
siden det som regel ikke nytter likevel?.....	JA ja	nei NEI
8	Hvis du får en god start på morgenen, tror du det blir en god dag
nesten uansett hva du gjør?	JA ja	nei NEI
9	Mener du foreldre som regel hører på hva barna deres har å si?.....	JA ja	nei NEI
10	Tror du ønsker kan gå i oppfyllelse?	JA ja	nei NEI
11	Får du ofte kjeft eller straff uten å ha gjort noe galt?	JA ja	nei NEI
12	Synes du det vanligvis er vanskelig å få en venn til å skifte mening?.....	JA ja	nei NEI
13	Tror du det er viktigere for et lag å bli heiet på enn å ha flaks for å vinne?	JA ja	nei NEI
14	Synes du det er vanskelig for deg å få foreldrene dine til å skifte mening om noe?	JA ja	nei NEI
15	Synes du foreldre burde la barna få bestemme mye selv?	JA ja	nei NEI
16	Hvis du har gjort noe galt, synes du da det er lite du kan
gjøre for å gjøre det godt igjen?	JA ja	nei NEI
17	Mener du de fleste barn er født til å være gode i sport?	JA ja	nei NEI
18	Er de fleste barn på din alder sterkere enn deg?	JA ja	nei NEI
19	Synes du den beste måten å takle problemer på er ikke å tenke på dem?	JA ja	nei NEI
20	Har du mange å velge mellom når du skal være venn med noen?.....	JA ja	nei NEI

-
- 21 Hvis du finner en firkløver, tror du den bringer deg hell?JA ja nei NEI
- 22 Synes du at du lykkes på skolen hvis du gjør leksene dine?JA ja nei NEI
- 23 Når noen på din alder er sint på deg, synes du da det er lite du kan
gjøre for å stoppe ham eller henne?.....JA ja nei NEI
- 24 Har du noen gang hatt en lykkegjenstand? (Lykkedyr)JA ja nei NEI
- 25 Tror du måten du oppfører deg på har betydning for om folk liker deg eller ikke?.....JA ja nei NEI
- 26 Pleier foreldrene dine å hjelpe deg når du ber dem om det?JA ja nei NEI
- 27 Har du hatt følelsen av at folk har vært sinte på deg uten grunn?JA ja nei NEI
- 28 Tror du det du gjør i dag kan påvirke det som skjer i morgen?.....JA ja nei NEI
- 29 Tror du at når noe galt kommer til å skje, så vil det skje uansett hva du gjør?JA ja nei NEI
- 30 Tror du en kan få det som en vil hvis en ikke gir opp?JA ja nei NEI
- 31 Synes du vanligvis det er nytteløst å forsøke og få det som du vil hjemme?.....JA ja nei NEI
- 32 Når noe positivt skjer, tror du det er på grunn av hardt arbeid?JA ja nei NEI
- 33 Når noen på din alder er uvenn med deg, synes du det er lite
du kan gjøre for å forandre på det?JA ja nei NEI
- 34 Synes du det er lett å få vennene dine til å gjøre det du vil de skal gjøre?JA ja nei NEI
- 35 Bestemmer du vanligvis lite over hva du får å spise hjemme?JA ja nei NEI
- 36 Når noen ikke liker deg, synes du det er lite du kan gjøre med det?JA ja nei NEI
- 37 Synes du det er liten vits i å gjøre så godt du kan på skolen fordi
de andre elevene er mye flinkere enn deg?JA ja nei NEI
- 38 Tror du det er en fordel å legge planer for det som skal skje?JA ja nei NEI
- 39 Når familien din bestemmer seg for hva den skal gjøre,
har du vanligvis lite du skal ha sagt?JA ja nei NEI
- 40 Synes du det er bedre å være flink enn heldig?JA ja nei NEI
-

Her er det beskrevet en del handlinger som har å gjøre med brudd på regler på skolen og i samfunnet. Andre spørsmål gjelder ting som er ulovlige eller på grensen til det ulovlige, men som mange gjør likevel.

2. Har du vært med på eller gjort noe av dette det siste skoleåret?

	0 gang	1 ganger	2-5 ganger	6-10 ganger	10-50 ganger	Mer enn 50 ganger
Hatt en voldsom krangel med en lærer.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Blitt sendt ut av klasserommet.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Stjålet penger eller ting fra noen i familien din.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tatt saker til en verdi av mindre enn 500 kroner fra en butikk eller kiosk uten å betale.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Bannet til en lærer.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Med vilje ødelagt eller knust vindusruter, busseter, telefonkiosker, postkasser eller lignende.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Blitt innkalt til rektor for noe galt du har gjort.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Lurt deg fra å betale på kino, buss, tog eller lignende.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Skulket skolen.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vært borte en hel natt uten at foreldrene dine visste hvor du var, eller hvor du sa at du var et annet sted enn du var i virkeligheten.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Stjålet bil eller motorsykkel.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Stjålet noe til en verdi av mer enn tusen kroner.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Gjort hæverk eller skade for mer enn tusen kroner.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Brutt deg inn for å stjele noe.....	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vært i slåsskamp hvor du har brukt våpen (for eksempel kniv).....	☐	☐	☐	☐	☐	☐

3. Hvor ofte har du dette skoleåret.....

	Omtrent hver dag	Omtrent hver uke	Av og til	Sjelden	Aldri
Mobbet/plaget andre elever på skolen?.....	☐	☐	☐	☐	☐
Mobbet/plaget andre elever på skolen ved å erte dem?.....	☐	☐	☐	☐	☐
Mobbet/plaget andre elever på skolen ved å isolere dem/ stenge dem ute?.....	☐	☐	☐	☐	☐
Mobbet/plaget andre elever på skolen ved å slå, sparke eller dytte dem?.....	☐	☐	☐	☐	☐

4. Hvor ofte har du dette skoleåret blitt ...

	Omtrent hver dag	Omtrent hver uke	Av og til	Sjelden	Aldri
Mobbet/plaget av andre elever på skolen?.....	☐	☐	☐	☐	☐
Mobbet/plaget på skolen ved at du er blitt ertet av andre elever?.....	☐	☐	☐	☐	☐
Mobbet/plaget på skolen ved at du ikke lenger har fått være med de andre, blitt isolert/utestengt fra andre elever?.....	☐	☐	☐	☐	☐
Mobbet/plaget på skolen ved at du er blitt slått, sparket eller dyttet av andre elever?	☐	☐	☐	☐	☐

Her kommer noen spørsmål om tobakk og alkohol**5. Røyker du? (Sett ett kryss)**

- Jeg røyker daglig
- Jeg røyker av og til
- Jeg røyker aldri

6. Dersom du røyker, tror du at foreldrene dine vet om det? (Sett ett kryss)

- Ja, helt sikkert
- Ja, trolig
- De har kanskje en mistanke
- Nei, helt sikkert ikke
- Vet ikke

7. Har du noen gang drukket alkohol (dvs. mer enn et par slurker)?

- Nei
- Ja, jeg var ____ år første gang

8. Har du noen gang drukket så mye at du kjente deg tydelig beruset?

- Nei, jeg har aldri vært ruset på alkohol
- Ja, jeg var ____ år første gang

9. Har du noen gang brukt eller blitt tilbudt følgende stoffer? (Sett ett kryss for hver linje)

	Ja	Nei
Tilbudt hasj eller marihuana?.....	☐	☐
Brukt hasj eller marihuana?	☐	☐
Tilbudt andre stoffer?	☐	☐
Brukt andre stoffer?	☐	☐

Tusen takk for hjelpen!

Vedlegg 10: Papirutgave av spørreskjema til foresatte

Spørreskjema til foresatte (runde III)

1	DEMOGRAFISKE DATA	42
2	BOLIG	44
3	SKOLE	45
4	FAMILIELIV	46
5	HELSE	49
6	INNTEKT OG LEVESTANDARD	51
7	UTDANNING OG SYSSELSETTING	53

INFORMASJON TIL DOKUMENTET

I spørreskjemaene skiller vi mellom tekst med ulike fargekoder. Dette gjør vi for å gjøre skjemaene mer oversiktelige og dermed lette arbeidet for intervjuerne. Skrifttypene forteller deg hva intervjuerne **kan, skal** og **ikke skal** lese opp for IO. Dette er hovedreglene:

- **Svart skrift:** vanlig spørsmålstekst som skal leses
- **Grønn skrift:** Forklaringer, instruksjoner og informasjon til intervjuer
- **Blå skrift:** brukes ved gjentakelser, teksten leses ved behov
- **Lilla skrift:** spørsmål som intervjuerne skal svare på
- **Understreket:** teksten skal vektlegges

Tekst som er skrevet i sort i spørsmålsteksten skal altså leses opp for IO, mens tekst som er skrevet i grønt ikke skal leses.

For svaralternativene er reglene litt annerledes. Svaralternativer som er nevnt i spørsmålsteksten og står i grønt **kan** leses dersom det er nødvendig å gjenta svaralternativene for IO.

Gjennom hele skjemaet kan intervjuerne trykke F8 'vet ikke' og F9 'vil ikke svare'

SAMTYKKE

Innled

- INNLEDNINGSSPØRSMÅLET.
1. Start intervjuet
 2. Overfør til annen intervjuer
 3. Frafall
 4. Avgang

Hvis Innled = 1

Samtykke

1. IO har mottatt og lest IO-brevet, eller fått referert innholdet og samtykker i å delta.
 2. IO har mottatt brevet og samtykker i å delta
 3. IO har fått referert innholdet i brevet og samtykker i å delta
- Ingen av delene

HVIS Samtykke = 3, ' Ingen av delene'

Samtk

Personopplysningsloven pålegger SSB at IO er kjent med IO-brevets innhold.
Hvis du nå svarer ja, blir dette frafall.

Skal dette være frafall?

Hvis ikke må du gå tilbake og endre tidligere svar

JA ⇒ KOMMNAVN

NEI ⇒ SAMTYKKE

1 DEMOGRAFISKE DATA

SvarSp

Hvem er det som intervjues?

- 1 IO (barnet)
- 2 Mor
- 3 Far
- 4 Stefar
- 5 Stemor
- 6 Fostermor
- 7 Fosterfar

Husholdningskartlegging start

Filter: Hvis SvarSp > 1 eller IOs Folkeregisteradresse <> referansepersonsadresse.

Vi vil gjerne ha en oversikt over de personene som tilhører husholdningen.

Til husholdningen regner vi alle personer som er fast bosatt i boligen, og som har felles matbudsjett. Personer som er fast bosatt i boligen, men som er borte fra hjemmet, f.eks. på grunn av arbeid eller utdanning skal regnes med.

Antpers

Hvor mange personer tilhører husholdningen din?

Tekst til intervjuer: regn også med intervjuobjektet

For det ELDSTE/NEST ELDSTE OSV husholdningsmedlemmet vil vi at Du skal nevne personens kjønn, fødselsdato og familieforhold til [barnets navn].

- Er dette en mann eller en kvinne?
- Hvilken dato er HUN/HAN født?

- Hvilket familieforhold har HUN/HAN til [barnets navn]?

Søsken/halvsøsken
 Stesøsken
 Mor
 Far
 Stefar
 Stemor
 Fostermor
 Fosterfar
 Søsken i fosterfamilien
 Bestemor
 Bestefar
 Annen slektning av IO
 Annen ikke-slektning

SivStat

Er du ugift, gift, samboende eller tidligere gift?

1 Ugift
 2 Gift/Registrert partner
 3 Samboer
 4 Tidligere gift

Husholdningskartlegging slutt**SivStat**

Er du ugift, gift, samboende eller tidligere gift?

1 Ugift
 2 Gift/Registrert partner
 3 Samboer
 4 Tidligere gift

FSp2

Bor du sammen med [barnets navn]'s far/mor?

Kodes automatisk

1 JA ⇒ FSp3
 2 NEI ⇒ FSp3

FSp3

Hvem har forelderansvaret?

1 Felles forelderansvar
 2 Far alene
 3 Mor alene
 4 Uavklart
 5 Biologisk far/mor død
 6 Annet

2 BOLIG

Jeg skal nå stille deg noen spørsmål om boligen din.

FSp4

Hvor mange ganger har familien flyttet i løpet av de siste 3 årene?

1 0 ganger ⇒ FSp8
 2 1 gang

- 3 2 ganger
- 4 3 ganger
- 5 4 ganger
- 6 5 ganger
- 7 Mer enn 5 ganger

FSp5

Eier [du/dere] boligen som selveier, gjennom borettslag eller boligaksjeselskap, eller leier eller disponerer dere boligen på annen måte?

- 1 Selveier ⇒ FSp7
- 2 Borettslag, boligaksjeselskap ⇒ FSp7
- 3 Leier eller disponerer på annen måte ⇒ FSp6

FSp6

Hvilke av disse leieformene har [du/dere]?

- 1 Åpne marked
- 2 Kommunal bolig
- 3 Slektning eller venner
- 4 Annet

FSp7

Hvor mange rom har boligen?

Ta med beboelsesrom på 6 m² eller mer. Ta ikke med rom som kjøkken, bad/wc, gang, entre, vaskerom og lignende?

_____ rom

FSp8

Har [du/dere] noen av følgende problemer med boligen:

- a Boligen er for liten?
- b Fukt, trekk eller kulde i boligen?
- c Dårlig materiell standard?
- d Nabostøy?
- e Trafikkstøy?

- 1 JA
- 2 NEI

FSp9

Hvor tilfreds er [du/dere] med boligen [du/dere] bor i?

- 1 Svært tilfreds
- 2 Ganske tilfreds
- 3 Ganske utilfreds
- 4 Svært utilfreds

FSp10

Har [barnets navn] eget soverom?

- 1 JA
- 2 NEI

3 SKOLE

FSpXX.

Går barnet på skole?

- 1 Ja → FSp11
- 2. Nei → FSpXXa

FSpXXa**Hva gjør barnet?**

1. Er i arbeid
2. Er lærling/ har opplæringsplass
3. Arbeidspraksis
4. Annet, spesifiser...

Stilles til de som har barn på skolen

Jeg vil gjerne vite litt om hvordan [barnets navn] har det på skolen.

FSp11

Hvordan tror du [barnets navn] trives i klassen sin? Tror du [han/hun] trives...

1	Svært godt
2	Godt
3	Passe
4	Dårlig
5	Svært dårlig

FSp12

Hvordan synes du [barnets navn] gjør det faglig på skolen. Vil du si...

1	Svært godt
2	Godt
3	Middels
4	Under middels

Til alle

FSp13

Har [barnets navn] noen gang skiftet skole?

1	Ja, på grunn av flytting	⇒ FSp14
2	Ja, av andre årsaker	⇒ FSp14
3	Nei	⇒ FSp15

FSp14

Hvor mange ganger har [barnets navn] skiftet skole?
_____ ganger

4 FAMILIELIV**FSp15**

Nå følger noen aktiviteter som foreldre og barn kan gjøre sammen.

- A Reiser dere bort på ferie minst en gang i året?
 B Feirer dere spesielle anledninger, som [barnets navn]'s fødselsdager?
 C Spiser dere ute eller går på kino minst en gang i halvåret?
 D Besøker dere familie eller venner minst en gang i måneden?
 E Inviterer dere familie eller venner hjem til dere minst en gang i måneden?
 F Driver dere med en felles hobby eller fritidsaktivitet minst en gang i uka?

1	JA	⇒ FSp17
1	NEI	⇒ FSp16

FSp16

Hva er grunnen til at dere ikke gjør det?

- 1 Har ikke råd
- 2 Andre grunner

Nå vil vi gjerne vite om [barnets navn] har besteforeldre og eventuelt hvilken kontakt [han/hun] har med dem.

FSp17

Har [barnets navn] noen av besteforeldrene sine i live?

1	JA	⇒ FSp18
1	NEI	⇒ FSp22

FSp18

Hvor ofte traff [barnets navn] noen av besteforeldrene sine i fjor?

Kryss av for det alternativ som er nærmest. Et besøk regnes som en gang selv om det strekker seg over lengre tid.

1	Minst en gang i uka	⇒ FSp20
2	Minst en gang i måneden, men ikke så ofte som hver uke	⇒ FSp20
3	Hver andre/tredje måned	⇒ FSp19
4	En eller to ganger i året	⇒ FSp19
5	Aldri	⇒ FSp22

FSp20

Mottar [barnets navn] gaver fra besteforeldre?

- 1 Ja, ofte
- 2 Av og til
- 3 Sjelden/aldri

FSp21

Mottar [barnets navn] penger fra besteforeldre?

- 1 Ja, ofte
- 2 Av og til
- 3 Sjelden/aldri

FSp21a

Har dere noen gang mottatt arv eller forskudd på arv fra noen av barnets besteforeldre?

1. Ja
2. Nei

FSp21b

Har barnet noen gang mottatt arv eller forskudd på arv fra noen av besteforeldrene?

1. Ja
2. Nei

Nå kommer noen spørsmål om samvær med den forelderen [barnets navn] ikke bor sammen med.

Stilles bare til barn som har foreldre det ikke bor sammen med.

FSp22

Har [barnets navn] samvær med mor/far?

1	JA	⇒ FSp24
2	NEI	⇒ FSp28a

FSp24

Hvor ofte har [barnets navn] hatt samvær med moren/faren sin det siste halve året?

Et besøk regnes som en gang selv om det strekker seg over lengre tid

1	Minst en gang i uka	⇒ FSp26
2	Minst en gang i måneden, men ikke så ofte som hver uke	⇒ FSp26
3	Hver andre/tredje måned	⇒ FSp25
4	En eller to ganger i året	⇒ FSp25

FSp25

Hva er grunnet til at [barnets navn] ikke har samvær med [far/mor] oftere?

Flere kryss mulig

1	Barnet vil ikke
2	Jeg/min nye partner vil ikke
3	Den andre forelderen eller dens nye partner vil ikke
4	For lang avstand
5	Kontakten med faren/moren har gradvis ebbet ut
6	Alkohol - eller andre rusproblemer
7	Sykdom (Fysisk eller psykisk)
8	Uegnede boligforhold
9	Økonomiske årsaker
10	Annet... Spesifiser.....

Nå kommer noen spørsmål om hjelp og støtte i hverdagen.

FSp28a

Er det noen i familien din eller blant dine nærmeste slektninger som står deg nær, og som du kan snakke fortrolig med?

1	Ja
2	Ja, flere
3	Nei

FSp28b

Er det noen utenfor familien din / slekten din som står deg nær og som du kan snakke fortrolig med?

1	Ja
2	Ja, flere
3	Nei

FSp29a

Er det noen i familien din eller blant dine nærmeste slektninger som stiller opp for deg om du blir syk?

1	Ja
2	Ja, flere
3	Nei

FSp29b

Er det noen utenfor familien din / slekten din som stiller opp for deg om du blir syk?

- 1 Ja
- 2 Ja, flere
- 3 Nei

5 HELSE

Nå vil jeg stille noen spørsmål om [barnets navn] helse

FSp30

Hvordan vurderer du [barnets navn] helse i sin alminnelighet? Vil du si at den er..

- 1 Svært God
- 2 God
- 3 Verken god eller dårlig
- 4 Dårlig
- 5 Svært dårlig

FSp34

Har [barnets navn]...

- a Astma?
 - b Allergi?
 - c Eksem?
 - d Diabetes?
 - e ADHD?
 - f Annen kronisk sykdom eller funksjonshemming
- 1 JA
 - 2 NEI

Filter: Stilles kun hvis JA på minst en av FSp34 a-f.

Sp35

Har [barnets navn] helseplager eller funksjonshemming som begrenser eller hemmer barnet i dagliglivet?

- 1. Ja, i høy grad
- 2. ja, i noen grad
- 3. Ja, litt
- 4. Nei

Hvis barnet går på skolen

FSp36

Hvor mange dager har [barnets navn] vært borte fra skolen på grunn av sykdom siden sommerferien?

_____ dager

FSp37

Har [barnets navn] mottatt spesialundervisning i løpet av det siste skoleåret?

- 1 JA
- 2 NEI

FSp38

Har [du/dere] siden august 2008 hatt kontakt med ...

- a barnevernet angående [barnets navn]?

- b Pedagogisk Psykologisk Tjeneste (PPT) angående [barnets navn]?
- c Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk (BUP) angående [barnets navn]?
- d Sosialkontor angående [barnets navn]?
- e Politiet angående [barnets navn]?

- 1 JA
- 2 NEI

Nå har vi blant annet snakket om [barnets navn] helse. Jeg vil også stille deg noen spørsmål om din helse.

FSp39

Hvordan vurderer du din egen helse i sin alminnelighet? Vil du si at den er...

- 1 Svært god
- 2 God
- 3 Verken god eller dårlig
- 4 Dårlig
- 5 Svært dårlig

FSp40

Har du *selv* noen sykdom, lidelse, virkning av skade eller funksjonshemming av mer varig natur?

- 1 JA
- 2 NEI

FSp41

Har du de siste to ukene følt deg..

- a nervøs og urolig?
- b Plaget av angst?
- c trygg og rolig?
- d irritabel?
- e glad og optimistisk?
- f nedfor/deprimert?
- g ensom?

- 1 JA
- 2 NEI

Filter: Hvis FSp41 a-g = JA, så FSp42

FSp42

Vil du si ...

- 1 Litt?
- 2 En god del?
- 3 Svært mye?

Filter: FSp1 = 1 eller 2

FSp43

Hvordan vurderer du helsen til din ektefelle eller samboer?

- 1 Svært god
- 2 God
- 3 Verken god eller dårlig
- 4 Dårlig
- 5 Svært dårlig

NSPXX - filter hvis biologiske mor/far som svarer

Hvor høy er du?

_____ cm

Hvor høy er barnets biologiske mor/far

_____ cm

NSPXX1 - filter hvis biologiske mor/far

Hvor mye veier du?

_____ kg

Hvor mye veier IOs biologiske mor/far?

_____ kg

6 INNTEKT OG LEVESTANDARD

FSp44

Har du de seneste 12 måneder tatt imot penger eller gave for til sammen 10 000 kroner eller mer fra noen utenfor din husholdning?

- 1 Ja
- 2 Nei

FSp45

Hvis du plutselig skulle havne i en situasjon der du i løpet av en uke måtte skaffe 10 000 kroner, hvordan ville du skaffet pengene?

- 1 Benyttet egen konto, sparepenger, fondsandeler eller lignende
- 2 Lån fra familie, slekt, venner
- 3 Lån i bank, bruk av kredittkort eller liknende
- 4 Gått på sosialkontoret
- 5 Andre måter.
- 6 Ville ikke klare det

FSp46a

Eier husholdningen din noen av følgende gjenstander?

- a Video/DVD-spiller?
- b PC?
- c Oppvaskmaskin?
- d Vaskemaskin?
- e Tørketrommel / tørkeskap?
- f Fryser?
- g Bil?
- h Campingvogn/campingbil?
- i Hytte, fritidshus, eiendom/feriested i utlandet?

- 1 Ja
- 2 Nei

Filter: Hvis FSp46g = 2

FSp47

Har noen i husholdningen din tilgang til bil?

- 1 Ja
- 2 Nei

Filter: Hvis FSp46h = 2

FSp48

Har noen i husholdningen din tilgang til campingvogn?

- 1 Ja
- 2 Nei

Filter: Hvis FSp46i = 2

FSp49

Har noen i husholdningen din tilgang til det?

- 1 Ja
- 2 Nei

FSp50

Har dere økonomi til at [barnets navn] kan få...

- a Fritidsutstyr til de aktivitetene [barnets navn] ønsker å drive med?
- b Nødvendige hverdagsklær?
- c Nødvendige finklær?
- d Nødvendige legebesøk eller medisiner?

- 1 Ja
- 2 Nei

FSp51

Hvordan vil du si den nåværende økonomiske situasjonen er for din husholdning/familie, Vil du si at...

-
- a Pengene ikke strekker til
- b [Jeg/vi] må bruke sparepenger for å greie [meg/oss]
- c [Jeg /Vi] greier [meg/oss] akkurat med de inntekter
 - [jeg/vi] har ⇒FSp53
- d [Jeg/Vi] greier [meg/oss] så bra at [jeg/vi] kan spare litt ⇒FSp53
- e [Jeg/vi] greier [meg/oss] så bra at [jeg/vi] kan spare temmelig mye ⇒FSp53
- f Ubesvart/vet ikke

Hvis a eller b eller f i Fsp51

FSp52

Har dere økonomi til...

- A å ivareta tilstrekkelig oppvarming av boligen?
- B tilstrekkelig vedlikehold og reparasjoner?
- C å bytte ut slitte møbler?

- 1 Ja
- 2 Nei

FSp53

Hvis du/dere har problemer med å få pengene til å strekke til, f.eks mot slutten av måneden, hva gjør du/dere da?

- a Skjærer ned på daglige utgifter
- b Reduserer ditt eget personlige forbruk

- c Bruker mindre penger på barna, for eksempel kutte ned på gaver, leker, fritidsaktiviteter
- d Gjør aktiviteter som ikke koster mye
- e Kjøper brukt
- f Bruker kredittkort
- g Utsetter regninger
- h Utsetter innkjøp
- i Låner av besteforeldre, slektninger eller venner
- j Gjør avtaler med banken / kreditorer

Hvis IO går på skolen

FSp54

Hender det at familiens økonomiske situasjon fører til at [barnets navn] ikke kan delta i skolerelaterte aktiviteter, som turer, klassefester o.l?

- 1 Ja, veldig ofte
- 2 Ja, ofte
- 3 Ja, av og til
- 4 Ja, en sjelden gang
- 5 Nei, aldri

Til alle

FSp55

Hender det at familiens økonomiske situasjon fører til at [barnets navn] ikke kan delta i fritidsaktiviteter med venner og jevnaldrende?

- 1 Ja, veldig ofte
- 2 Ja, ofte
- 3 Ja, av og til
- 4 Ja, en sjelden gang
- 5 Nei, aldri

FSp56

Hva tror [du/dere] om levestandarden [din/deres] de neste to årene? Tror du den vil bli...

- 1 Betraktelig forbedret
- 2 Noe forbedret
- 3 Noe forverret
- 4 Betraktelig forverret
- 5 Ingen av delene

7 UTDANNING OG SYSSELSETTING

Til slutt vil jeg også stille noen spørsmål om arbeid og sysselsetting.

Hvis foresatte har lønnet/ulønnet permisjon fra jobben sin, regnes vedkommene som yrkesaktiv og skal svare på spørsmålene ut fra den jobben hun/han har permisjon fra. (inn som instruks).

FSp57

Har du for tiden inntektsgivende arbeid?

Regn også med arbeid som familiemedlem uten fast avtalt lønn på gårdsbruk, i forretning og i familiebedrift ellers.

- 1 JA ⇒ FSp58a
2 NEI ⇒ FSp60

FSp58a

Jobber du heltid eller deltid?

- 1 Heltid ⇒ FSp59
2 Deltid ⇒ FSp58a

FSp58b

Hvilke av de alternativene jeg nå skal lese opp passer best til din situasjon som yrkesaktiv? Er du...

- 1 ansatt eller selvstendig næringsdrivende?
2 arbeidsledig og jobbsøkende?
3 på arbeidsmarkedstiltak
3 student eller skoleelev?
4 trygdet/underattføring eller på overgangsstønad?
5 annet?

FSp59

Hvilket yrke har du?

- 1 Spesialarbeider eller ufaglært arbeider
2 Fagarbeider, handverker, formann
3 Underordnet funksjonær (for eksempel butikk, kontor, offentlige tjenester)
4 Fagfunksjonær (for eksempel sykepleier, tekniker, lærer)
5 Overordnet stilling i offentlig eller privat virksomhet
6 Sjåfør
7 Gårdbruker, skogeier, fisker
8 Akademisk yrke (for eksempel sivilingeniør, advokat, lege)
9 Selvstendig næringsdrivende

FSp60

Hvilke av de alternativene jeg nå skal lese opp passer best til din situasjon som ikke yrkesaktiv? Er du...

Hvis flere av alternativene passer, skal du nevne flere.

- 1 arbeidsledig?
2 på tiltak eller arbeidssøkende?
3 student eller skoleelev?
4 hjemmearbeidende?
5 trygdet/under attføring eller har overgangsstønad?
6 annet?

Kun de som har svart ikke yrkesaktiv i SPØRSMÅL 57

FSp61

Har du hatt inntektsgivende arbeid mens [barnets navn] har gått på skolen?

- 1 JA
- 2 NEI

FSp62

Hvilket yrke hadde du sist du var i inntektsgivende arbeid?

- 1 Spesialarbeider eller ufaglært arbeider
- 2 Fagarbeider, handverker, formann
- 3 Underordnet funksjonær (for eksempel butikk, kontor, offentlige tjenester)
- 4 Fagfunksjonær (for eksempel sykepleier, tekniker, lærer)
- 5 Overordnet stilling i offentlig eller privat virksomhet
- 6 Sjøfører
- 7 Gårdbruker, skogeier, fisker
- 8 Akademisk yrke (for eksempel sivilingeniør, advokat, lege)
- 9 Selvstendig næringsdrivende
- 10 Har aldri vært yrkesaktiv (for eksempel på pga. studier/ skolegang, trygd, og lignende)

FSp63

Regner du med å være i inntektsgivende arbeid om et år?

- 1 JA
- 2 NEI

Nå har du sagt noe om din egen tilknytning til arbeidslivet. Nå vil jeg høre hvordan det er med din partner.

FSp64

Har din partner for tiden inntektsgivende arbeid?

Regn også med arbeid som familiemedlem uten fast avtalt lønn på gårdsbruk, i forretning og i familiebedrift ellers.

- 1 JA
- 2 NEI ⇒ FSp67

FSp65a

Jobber din partner heltid eller deltid?

- 1 Heltid
- 2 Deltid

FSp58b

Hvilke av de alternativene jeg nå skal lese opp passer best til din partners situasjon som yrkesaktiv? Er [han/hun]...

- 1 ansatt eller selvstendig næringsdrivende?
- 2 arbeidsledig og jobbsøkende?
- 3 på arbeidsmarkedstiltak
- 3 student eller skoleelev?
- 4 trygdet/underattføring eller på overgangsstønad?
- 5 annet?

FSp66 Hvilket yrke har din partner?

Hvis din partner ikke er i arbeid nå, oppgi det siste yrket han/hun hadde

- 1 Spesialarbeider eller ufaglært arbeider
- 2 Fagarbeider, handverker, formann
- 3 Underordnet funksjonær (for eksempel butikk, kontor, offentlige tjenester)
- 4 Fagfunksjonær (for eksempel sykepleier, tekniker, lærer)
- 5 Overordnet stilling i offentlig eller privat virksomhet
- 6 Sjøfører
- 7 Gårdbruker, skogeier, fisker
- 8 Akademisk yrke (for eksempel sivilingeniør, advokat, lege)
- 9 Selvstendig næringsdrivende

FSp67 Hvilke av de alternativene jeg nå skal lese opp passer best til din partners situasjon som ikke yrkesaktiv?

Hvis flere av alternativene passer, skal du nevne flere.

- 1 arbeidsledig?
- 2 på tiltak eller arbeidssøkende?
- 3 student eller skoleelev?
- 4 hjemmearbeidende?
- 5 trygdet/under attføring eller har overgangsstønad?
- 6 annet?

Kun de som har svart ikke yrkesaktiv i SPØRSMÅL 64

FSp68 Har din partner hatt inntektsgivende arbeid mens [barnets navn] har gått på skolen?

- 1 JA
- 2 NEI

FSp69 Hvilket yrke hadde din partner sist [han/hun] var i inntektsgivende arbeid?

- 1 Spesialarbeider eller ufaglært arbeider
- 2 Fagarbeider, handverker, formann
- 3 Underordnet funksjonær (for eksempel butikk, kontor, offentlige tjenester)
- 4 Fagfunksjonær (for eksempel sykepleier, tekniker, lærer)
- 5 Overordnet stilling i offentlig eller privat virksomhet
- 6 Sjøfører
- 7 Gårdbruker, skogeier, fisker
- 8 Akademisk yrke (for eksempel sivilingeniør, advokat, lege)
- 9 Selvstendig næringsdrivende
- 10 Har aldri vært yrkesaktiv (for eksempel på pga. studier/ skolegang, trygd, og lignende)

FSp70 Regner din partner med å være i inntektsgivende arbeid om et år?

- 1 JA
- 2 NEI

Kun de som har samboer/ektefelle**FSp71 Hvem er det som er hovedforsørger i din familie?**

- 1 Du
- 2 Din partner
- 3 Begge

Nyjul

Brukte du mer eller mindre penger på julehandelen i 2008 enn i 2007?

1. Ja, mer
2. Det samme som i fjor
3. Nei, mindre

Vedlegg 11: Papirutgave av spørreskjema til barn og unge

Spørreskjema for barn og ung 12 - 18 (runde III)

Forord	
Sammendrag	_____
Innhold/Contents	_____
1. Bakgrunn og formål	6
2. Utvalg	7
3. Datainnsamling	7
3.1. Innsamlingsmetode.....	7
3.2. Feltperiode og feltarbeid	8
4. Datakvalitet	9
4.1. Utvalgsskjevhet.....	9
4.2. Analyse av frafallet.....	12
5. Utvalgsvarians	16
6. Panelbetraktninger og utvalgsskjevhet	17
7. PC-assistert intervjuing og innsamlingsfeil	18
Referanser/References	Feil! Bokmerke er ikke definert.
Vedlegg 1:.....	19
8 Undersøkelse om barns og unges levekår	21
1. Her er noen spørsmål om hvordan du ser på seg selv. Kryss av for det som passer best for deg.	35
Jeg synes det er ganske vanskelig å få venner	35
Jeg er ikke fornøyd med utseendet mitt	35
Jeg klarer å få virkelig nære venner.....	35
Jeg er ofte skuffet over meg selv	35
Jeg har mange venner	35
Jeg ønsker at kroppen min var annerledes.....	35
Jeg har en nær venn som jeg kan dele hemmeligheter med	35
Jeg liker ikke den måten jeg lever livet mitt på.....	35
Andre ungdommer har vanskelig for å like meg	35
Jeg ønsker at jeg så annerledes ut.....	35
Jeg har en venn jeg kan dele ting med.....	35
Jeg er stort sett fornøyd med meg selv.....	35
Jeg er populær blant jevnaldrende	35
Jeg synes at jeg ser bra ut	35
Jeg synes det er vanskelig å få venner som jeg virkelig kan stole på.....	35
Jeg liker meg selv slik jeg er	35
Jeg tror jeg er ganske intelligent.....	35
Jeg føler at jevnaldrende godtar meg	35
Jeg liker utseendet mitt veldig godt.....	35
Jeg har ikke noen god venn som jeg kan dele virkelig personlige ting med.....	35
Jeg er svært fornøyd med hvordan jeg er.....	35
5. Røyker du? (Sett ett kryss)	39

Jeg røyker daglig	39
Jeg røyker av og til	39
Jeg røyker aldri	39
6.Dersom du røyker, tror du at foreldrene dine vet om det? (Sett ett kryss)	39
Ja, helt sikkert	39
Ja, trolig	39
De har kanskje en mistanke	39
Nei, helt sikkert ikke	39
Vet ikke	39
7. Har du noen gang drukket alkohol (dvs. mer enn et par slurker)?	39
Nei	39
Ja, jeg var ____ år første gang.....	39
8. Har du noen gang drukket så mye at du kjente deg tydelig beruset?	39
Nei, jeg har aldri vært ruset på alkohol	39
Ja, jeg var ____ år første gang.....	39
9. Har du noen gang brukt eller blitt tilbudt følgende stoffer? (Sett ett kryss for hver linje).....	40
Ja..... Nei	40
Tilbudt hasj eller marihuana?	40
Brukt hasj eller marihuana?	40
Tilbudt andre stoffer?	40
Brukt andre stoffer?	40
INFORMASJON TIL DOKUMENTET	42
SAMTYKKE	43
1 DEMOGRAFISKE DATA	43
2 BOLIG.....	44
3 SKOLE.....	45
4 FAMILIELIV	46
5 HELSE.....	49
6 INNTEKT OG LEVESTANDARD	51
7 UTDANNING OG SYSSELSETTING.....	53
1 Skole og skolemiljø.....	63
Sp0:	63
1. Ja, går på ungdomsskolen → Sp1.....	63
2. Ja, går på videregående →Sp 1a.....	63
3. Nei, går ikke på skole → ZZ	63
Hvis 1 i Sp0	63
Sp1	63
____ trinn	63
Hvis 2 i Sp0.....	63
Sp2	64
1 Veldig godt.....	64
KORT 1.....	64
A Jeg har blitt venn med mange i klassen/trinnet.	64

b I min klassen blir alle godtatt selv om de ikke er like flinke eller er litt annerledes enn de andre.	64
c..... Klassekameratene mine hjelper meg hvis det er noe jeg ikke får til eller ikke skjønner.....	64
d Klassekameratene bryr seg ikke om hvordan jeg har det.	64
e Klassekameratene mine liker meg.....	64
Sp4	64
2 En.....	64
KORT 2.....	64
a.....Jeg har god kontakt med læreren	64
b Når jeg har problemer eller er lei meg kan jeg snakke med læreren.....	64
c Jeg blir oppmuntret av læreren til å si mine egne meninger i klassen.....	64
d Læreren behandler oss rettferdig.....	65
e Hvis jeg trenger ekstra hjelp på skolen, så får jeg det av læreren.....	65
f Læreren er interessert i meg som person	65
USp7	65
Hvilke karakterer fikk du til jul i <FAGX>?	65
2 Framtidsplaner.....	66
Hvis IO går på ungdomsskolen.....	66
Usp11a.....	67
Har du planer for hva du vil gjøre etter ungdomsskolen?	67
Hvis nei i spørsmål 10a.....	67
USp11.....	67
Hvilke planer har du for hva du vil gjøre etter ungdomsskolen?.....	67
USp12.....	67
Hvor lang utdanning tror du at du kommer til å ta?.....	67
Kun ett svaralternativ.....	67
USp12a.....	67
Hvor lang utdanning tror du at du kommer til å ta?.....	67
Kun ett svaralternativ.....	67
3 Fritid og venner	68
Sp13For hvert spørsmål jeg stiller, kan du svare om du pleier å gjøre det.....	68
Sp14a.....	68
Har du noen som du regner som bestevennen din?	68
Sp15	68
Hvem pleier du å være sammen med i fritiden? Er det	68
4 Familieliv.....	69
Nå skal jeg spørre deg litt om familien din.....	69
Sp17 Hvor viktig er det hjemme hos deg med... ..	69
KORT 5.....	69
Sp19	69

Er det foreldrene dine, deg selv eller både dine foreldre og deg selv som bestemmer mest når det gjelder følgende hjemme hos deg.69	
KORT 6.....	69
KORT 7.....	69
Flere mulige alternativer.....	70
5 Helse.....	71
Nå skal jeg spørre deg litt om helsen din, altså om du føler deg frisk eller syk.....	71
6 Familiens inntekt og levestandard.....	72
Sp31.....	72
Sammenlignet med familier der du bor, synes du at familien din har ...	72
Sp32.....	72
Har det hendt at foreldrene dine ikke har hatt råd til å gi deg penger til... ..	72
Har du din egen...?.....	73
7 Oppgaver, inntektskilder og pengebruk.....	73
Sp38a.....	73
Hender det at du får penger fra andre enn foreldrene dine?.....	73
Sp38b.....	73
Hvem får du penger fra da?.....	73
Flere muligheter.....	73
1 Fra besteforeldre.....	74
2 Fra søsken.....	74
3 Fra andre slektninger/familiemedlemmer.....	74
4 Fra andre.....	74
Instruks til intervjuer: med "dine egne penger" mener vi penger respondenten disponerer: lomme penger, penger tjent på ekstrajobb.....	74
USp39.....	74
Bruker du dine egne penger til å.....	74
Hvis io går på skole.....	75
USp44a.....	75
Har du jobb ved siden av skolen (bortsett fra feriene)?.....	75
USp44b.....	75
Hvor mange timer i uka jobber du?.....	75
_____ timer.....	75
USp45.....	75
Hvorfor jobber du ved siden av skolen?.....	75
Flere svar er mulig.....	75
1..... Trenger penger til skolebøker, skoleturer og lignende	75
Sp48.....	75
Hvis du plutselig trenger penger, for eksempel til å gå på kino, hva gjør du da?.....	75
1. Orientering om undersøkelsen.....	76
1.1 Bakgrunn og formål.....	76
1.2 Oppdragsgivere.....	77
1.3 Tidligere undersøkelser?.....	77
1.4 Motivering av IO.....	77

1.5 Det å intervjuing av barn	77
2. Gjennomføring av undersøkelsen	78
2.1 Utvalg	78
2.2 Innsamlingsmetode: besøksintervju og selvutfyllingsskjema	78
2.3 Intervjutid	79
2.4 Innsamlingsperiode	79
2.5 IO-brev	79
2.6 Incitament	79
2.7 Forberedelsestid	79
2.8 Hva skjer med dataene - registerkobling, anonymisering, sletting	79
2.9 Frafall, avgang og flyttinger	79
3 Skjemaet	80
3.1 Enkeltspørsmål	80
Sp17) Hvor viktig er det hjemme hos deg med...	82
Sp19) Er det foreldrene dine, deg selv eller både dine foreldre og deg selv som bestemmer mest når det gjelder følgende hjemme hos deg.....	82
4.0 Vedlegg	84
Undersøkelse om barns og unges levkår	85
Figurregister/List of figures	87
Tabellregister/List of tables	87

INFORMASJON TIL DOKUMENTET

I spørreskjemaene skiller vi mellom tekst med ulike fargekoder. Dette gjør vi for å gjøre skjemaene mer oversiktelige og dermed lette arbeidet for intervjuerne. Skrifttypene forteller deg hva intervjuerne **kan, skal** og **ikke skal** lese opp for IO. Dette er hovedreglene:

- **Svart skrift:** vanlig spørsmålstekst som skal leses
- **Grønn skrift:** Forklaringer, instruksjoner og informasjon til intervjuer
- **Blå skrift:** brukes ved gjentakelser, teksten leses ved behov
- **Lilla skrift:** spørsmål som intervjuerne skal svare på
- **Understreket:** teksten skal vektlegges

Tekst som er skrevet i sort i spørsmålsteksten skal altså leses opp for IO, mens tekst som er skrevet i grønt ikke skal leses.

For svaralternativene er reglene litt annerledes. Svaralternativer som er nevnt i spørsmålsteksten og står i grønt **kan** leses dersom det er nødvendig å gjenta svaralternativene for IO.

Gjennom hele skjemaet kan intervjuerne trykke F8 'vet ikke' og F9 'vil ikke svare'

SAMTYKKE**Innled****INNLEDNINGSSPØRSMÅLET.**

1. Start intervjuet
2. Overfør til annen intervjuer
3. Frafall
4. Avgang

Hvis Innled = 1

Samtykke

IO har mottatt og lest IO-brevet, eller fått referert innholdet og samtykker i å delta.

1. IO har mottatt brevet og samtykker i å delta
2. IO har fått referert innholdet i brevet og samtykker i å delta
3. Ingen av delene
4. IO er under 16 år, og foresatte må samtykke.

Hvis samtykke = 4

Samtykke2

1. IOs foresatte har mottatt brevet og samtykker i å barnet delta.
2. IOs foresatte har fått referert innholdet i brevet og samtykker i å la barnet delta
3. Ingen av delene

HVIS Samtykke = 3, ' Ingen av delene'

Samtk

Personopplysningsloven pålegger SSB at IO er kjent med IO-brevets innhold.
Hvis du nå svarer ja, blir dette frafall.

Skal dette være frafall?

Hvis ikke må du gå tilbake og endre tidligere svar

JA ⇒ KOMMNAVN

NEI ⇒ SAMTYKKE

1 Skole og skolemiljø

Alle

Sp0:

Går du på skole?

1. Ja, går på ungdomsskolen → Sp1
2. Ja, går på videregående → Sp 1a
3. Nei, går ikke på skole → ZZ

Hvis 1 i Sp0

Sp1

Hvilket klassetrinn går du i?

_____ trinn

Hvis 2 i Sp0

Sp1a

Hvilket utdanningsprogram går du på?

1. Studiespesialisering
2. Musikk, dans og drama
3. Idrettsfag
4. Bygg- og anleggsteknikk
5. Design og håndverk
6. Elektrofag

7. Helse- og sosialfag
8. Medier og kommunikasjon
9. Naturbruk
10. Restaurant- og matfag
11. Service og samferdsel
12. Teknikk og industriell produksjon
13. Annet, spesifiser.....

Sp2

Hvordan liker du deg på skolen?

- 1 Veldig godt
- 2 Godt
- 3 Passe
- 4 Dårlig
- 5 Veldig dårlig

Vis kort 1

Sp3

Jeg vil gjerne vite hvordan du har det i klassen din. Er du helt enig, litt enig, litt uenig eller helt uenig i følgende utsagn?

KORT 1

- A Jeg har blitt venn med mange i klassen/trinnet.
 - b I min klassen blir alle godtatt selv om de ikke er like flinke eller er litt annerledes enn de andre.
 - c Klassekameratene mine hjelper meg hvis det er noe jeg ikke får til eller ikke skjønner.
 - d Klassekameratene bryr seg ikke om hvordan jeg har det.
 - e Klassekameratene mine liker meg.
-
- 1 Helt enig
 - 2 Litt enig
 - 3 Litt uenig
 - 4 Helt uenig

Sp4

Hvor mange gode venner har du i klassen din eller på trinnet?

- 1 Ingen
- 2 En
- 3 To til tre
- 4 Fire eller flere

Vis kort 2

Sp5

Jeg skal lese opp noen påstander om kontaktlæreren din. På samme måte som i sted skal du si om du er helt enig, litt enig, litt uenig eller helt uenig i hver setning.

KORT 2

- a Jeg har god kontakt med læreren
- b Når jeg har problemer eller er lei meg kan jeg snakke med læreren
- c Jeg blir oppmuntret av læreren til å si mine egne meninger i klassen

- d Læreren behandler oss rettferdig
 e Hvis jeg trenger ekstra hjelp på skolen, så får jeg det av læreren
 f Læreren er interessert i meg som person
- 1 Helt enig
 2 Litt enig
 3 Litt uenig
 4 Helt uenig

BSp6

Hvis du sammenliker deg selv med de andre på klassetrinnet ditt, hvordan synes du at du får det til i fagene på skolen?

- 1 Mye bedre enn de andre
 2 Litt bedre
 3 Omtrent som de andre
 4 Litt dårligere
 5 Mye dårligere enn de andre

USp7

Hvilke karakterer fikk du til jul i <FAGX>?

FAGX = Norsk skriftlig, Matematikk og Engelsk

- 1 1
 2 2
 3 3
 4 4
 5 5
 6 6

USp8

Hvilken karakter fikk du i <Y>?

Y = Orden og Oppførsel

- 1 God
 2 Nokså god
 3 Lite god

Sp9

Hvor mange timer bruker du i gjennomsnitt på lekser per uke?

Regn med lekselesing hjemme og på skolen

- 1 Mindre enn 2,5 timer
 2 2,5 - 5 timer
 3 5 - 10 timer
 4 Mer enn 10 timer
 5 Gjør aldri eller nesten aldri lekser

Sp10a

Har du noen du kan gå til hjemme når du lurer på noe eller trenger hjelp med lekser/skolearbeidet?

- 1 JA ⇒ Sp10b
 2 NEI ⇒ Sp11

Hvis 1 i Sp10a

Sp10b

Hvem går du oftest til?

- 1 Mor
- 2 Far
- 3 Søsken
- 4 Andre

NySp11

Hva av dette finnes hjemme hos deg?

Flere svar er mulig

- 1 Skrivebord
- 2 Ditt eget rom
- 3 Et stille sted å lese lekser 1
- 4 Datamaskin du kan bruke til skolearbeidet 1
- 5 Tilgang til Internett
- 6 Din egen lommeregner

1.Ja

2.Nei

Sp18

Hvor ofte går foreldrene dine på foreldremøter og andre møter som har med skolen å gjøre?

- 1 Alltid
- 2 Som regel
- 3 Av og til
- 4 Aldri

Hvis nei i Sp0

SpZZ

Er du...

- 1 I arbeid
- 2 Lærling/ har opplæringsplass
- 3 i arbeidspraksis
- 4 Annet, spesifiser...

Fylkeskommunen skal ha en oppfølgingstjeneste for ungdom. Ungdommen har rett til veiledning om hvordan han/ hun skal gå fram for å søke skoleplass, lære- eller opplæringsplass arbeid eller arbeidspraksis i ordinær eller skjermet virksomhet. Retten gjelder til og med det året ungdommen fyller 21 år.

SpXX.

Har du vært i kontakt med oppfølgingstjenesten?

1.Ja

2.Nei

2 Framtidsplaner

Hvis IO går på ungdomsskolen

Usp11a

Har du planer for hva du vil gjøre etter ungdomsskolen?

- 1 JA ⇒ USp11b
- 2 NEI ⇒ Usp12

Hvis nei i spørsmål 10a

USp11

Hvilke planer har du for hva du vil gjøre etter ungdomsskolen?

- 1 Vil gå på videregående, allmennfaglig studieretning
- 2 Vil gå på videregående, yrkesfaglig studieretning
- 3 Vil gå på videregående, vet ikke hva slags linje
- 4 Vil gå på folkehøgskole
- 5 Vil prøve å få meg jobb
- 6 Annet

Hvis IO Går på ungdomsskole eller ikke går på skole

USp12

Hvor lang utdanning tror du at du kommer til å ta?*Kun ett svaralternativ*

- 1 Utdanning på universitet eller høgskole
- 2 Allmennfaglig utdanning på videregående skole
- 3 Yrkesfaglig utdanning på videregående skole
- 4 Ungdomsskole
- 4 Annet
- 5 Vet ikke

Hvis IO går på videregående:

USp12a

Hvor lang utdanning tror du at du kommer til å ta?*Kun ett svaralternativ*

- 1. Utdanning på universitet eller høgskole, høyere grad (for eksempel mastergrad, jurist, sivilingeniør, lege, psykolog, siviløkonom)
- 2. Utdanning på universitet eller høyskole, lavere grad (for eksempel bachelorgrad, lærer, sosionom, sykepleier, politi, ingeniør)
- 3. Videregående skole
- 4. Har ikke bestemt meg
- 5. Annet

USp13_

- 1. Tror du at du noen gang vil bli arbeidsledig?
- 2. Tror du at du vil tjene mer og få bedre økonomi enn dine foreldre?
- 3. Tror du at du vil komme til å eie din egen bolig?
- 4. Tror du at du vil komme til å få en sjefsjobb?
- 5. Tror du at du vil komme til å få store problemer med å skaffe deg arbeid, selv om du tar utdanning?

JA/ NEI

3 Fritid og venner

Nå følger noen spørsmål om fritid og venner.

Vis kort 3

Sp13 For hvert spørsmål jeg stiller, kan du svare om du pleier å gjøre det

hver dag, flere dager i uka, en dag i uka, sjelden eller aldri

KORT 3

- a Leser bøker?
 - b Spiller data- eller TV spill
 - c Surfer på Internett?
 - d Har venner hjemme hos deg selv?
 - e Er med venner hjem?
 - f Treffer venner andre steder (i nærmiljøet, på kjøpesenter osv)?
 - g Trener i en klubb eller forening, for eksempel fotball, ridning eller lignende?
 - h Er med i kor, korps, speider'n, eller lignende, der det er en voksen leder?
 - i Drar på kafé, diskotek eller lignende sammen med venner?
- 1 Hver dag
 - 2 Flere dager i uka
 - 3 En dag i uka
 - 4 Sjeldnere enn en dag i uka
 - 5 Aldri

Til alle

Sp14a

Har du noen som du regner som bestevennen din?

- 1 Ja, jeg har en spesiell bestevenn ⇒ Sp15
- 2 Ja, jeg har flere bestevenner ⇒ Sp14b
- 3 Nei ⇒ Sp15

Hvis alternativ 2 i spørsmål 14a

Sp14b

Hvor mange bestevenner har du?

_____ stykker ⇒ Sp15

Sp15

Hvem pleier du å være sammen med i fritiden? Er det ...

- 1 en eller to faste venner?
- 2 en gruppe venner som holder sammen?
- 3 nokså tilfeldig hvem du er sammen med?
- 4 eller er du ikke så ofte sammen med noen venner i fritiden?

Vis kort 4

USp16

Hvordan stemmer følgende påstander for deg?

KORT 4

- a Jeg kan finne noen å være sammen med hvis jeg ønsker det
 - b Jeg har en følelse av at ingen kjenner meg særlig godt
 - c Jeg kjenner meg ensom
-
- 1 Passer veldig godt
 - 2 Passer nokså godt
 - 3 Passer verken godt eller dårlig
 - 4 Passer nokså dårlig
 - 5 Passer veldig dårlig

4 Familieliv

Nå skal jeg spørre deg litt om familien din...

Sp17 Hvor viktig er det hjemme hos deg med...

- a at du kommer hjem i tide om kveldene?
- b at du gjør skolearbeidet ditt?
- c hvordan du oppfører deg mot andre mennesker?
- d at du hjelper til hjemme?

KORT 5

- 1 Veldig viktig
- 2 Ganske viktig
- 3 Ikke så viktig
- 4 Ikke viktig i det hele tatt

Sp19

Er det foreldrene dine, deg selv eller både dine foreldre og deg selv som bestemmer mest når det gjelder følgende hjemme hos deg.

KORT 6

- a Når du kan ha venner med hjem?
 - b Hvem du kan være sammen med?
 - c Hva familien skal gjøre sammen?
 - d Hva du skal være med på av aktiviteter på fritida?
 - e Hva familien handler av mat, for eksempel middag, pålegg, type brød?
 - f Plikter du må gjøre hjemme?
 - g Hvilke klær du kan kjøpe?
 - h Hvor lenge du kan være ute om kveldene?
-
- 1 Mest foreldrene mine
 - 2 Mest jeg
 - 3 Både jeg og foreldrene mine

Sp20

Nå vil jeg lese opp noen påstander om forholdet mellom deg og foreldrene dine. Du skal svare på om det stemmer helt, stemmer godt, stemmer omtrent, stemmer ikke særlig godt, stemmer ikke i det hele tatt

KORT 7

- a Foreldrene mine godtar meg som jeg er
- b Jeg forteller foreldrene mine om problemene mine hvis jeg har noen

- c Foreldrene mine forstår meg
 d Jeg stoler på foreldrene mine
 e Foreldrene mine legger merke til det når jeg er trist eller lei meg
 f Foreldrene mine pleier å vite hvor jeg er og hva jeg gjør i fritiden
 g Foreldrene mine kjenner de fleste vennene som jeg er sammen med i fritiden
 h Det er viktig for foreldrene mine å vite hvor jeg er og hva jeg gjør i fritiden

Hvis Io går på videregående eller ungdomsskole

- i Foreldrene mine liker måten vi arbeider på i skolen
 j Foreldrene mine snakker sjelden om skolen hjemme
 k Foreldrene mine hjelper meg ofte med leksene
 l Foreldrene mine oppmuntrer meg ofte til å gjøre det bra på skolen
 m Foreldrene mine er sjelden fornøyd med hvor godt jeg klarer meg på skolen

- 1 Stemmer helt
 2 Stemmer godt
 3 Stemmer omtrent
 4 Stemmer ikke særlig godt
 5 Stemmer ikke i det hele tatt

Sp21

Tenk deg at du har et problem eller at det er noe som er leit. Ville du da ha snakket med.....

Flere mulige alternativer

- 1 foreldre
 2 steforeldre
 3 besteforeldre
 4 lærer
 5 andre voksne
 6 søsken
 7 venner/venninner
 8 ingen

Vis kort 8

Usp22

Ungdommer kan ha opplevd foreldrene sine på ulike måter i oppveksten. Hvor godt stemmer utsagnene for deg? Stemmer det veldig godt, nokså godt, nokså dårlig eller veldig dårlig?

KORT 8

- a De har likt at jeg har tatt egne avgjørelser
 b De har prøvd å kontrollere alt jeg har gjort
 c De har vernet meg for mye
 d De har ikke snakket noe særlig med meg
 e De har forstått problemene mine og det jeg er urolig for
 f De har ikke hjulpet meg så mye som jeg har trengt
 g De har brukt for lite tid sammen med meg
- 1 Stemmer veldig godt
 2 Stemmer nokså godt
 3 Stemmer nokså dårlig
 4 Stemmer veldig dårlig

5 Helse

Nå skal jeg spørre deg litt om helsen din, altså om du føler deg frisk eller syk.

Sp23

Hvordan synes du helsen din er?

- 1 Veldig god
- 2 God
- 3 Verken god eller dårlig
- 4 Dårlig
- 5 Veldig dårlig

Sp24

Har du siden sommerferien opplevd noe av det følgende?

- a hatt hodepine
- b vondt i ryggen
- c vondt i magen
- d vært trist eller lei deg
- e vært i godt humør
- f vært i dårlig humør
- g vært nervøs
- h vært svimmel
- i gledet deg til noe
- j hatt vanskelig for å få sove

- 1 JA ⇒ Sp25
- 2 NEI ⇒ Sp26

Sp25

Omtrent hvor ofte har du opplevd dette?

- 1 Mer enn en gang i uka
- 2 Omtrent hver uke
- 3 Omtrent hver måned
- 4 Sjeldnere

Sp26

Har du noen gang brukket en arm eller et bein?

- 1 JA
- 2 NEI

USp27

Hvor mye veier du?

___ kg

USp28

Hvor høy er du?

_____ cm

Usp29

Hvor mange dager har du vært borte fra skolen siden sommerferien på grunn av sykdom?

___ dager

Sp30

Når du tenker over hvordan du har det nå for tiden, vil du si at du har det:

- 1 Veldig godt
- 2 Godt
- 3 Passe
- 4 Dårlig
- 5 Veldig dårlig

6 Familiens inntekt og levestandard

Nå følger noen spørsmål om hjemmet og familien din.

Sp31

Sammenlignet med familier der du bor, synes du at familien din har

- 1 Veldig god råd
- 2 God råd
- 3 Verken god eller dårlig råd
- 4 Dårlig råd
- 5 Veldig dårlig råd

Sp32

Har det hendt at foreldrene dine ikke har hatt råd til å gi deg penger til...

- a tilstelninger på skolen som turer, skolefester eller lignende? (-> hvis Io går på videregående eller ungdomsskolen.)
- b aktiviteter med venner, f.eks. kino, svømmehall, skiheis, bowling eller lignende?
- c bursdag hvor man må ha med gave?
- d fritidsaktiviteter der man må betale inngangspenger eller betale medlemsavgift?
- e turer med idrettslag eller lignende?

- 1 JA
- 2 NEI

Sp33

Hvor mange ganger har du reist bort på ferie i løpet av det siste skoleåret?

- 1 Ingen ganger
- 2 En gang
- 3 To ganger
- 4 Mer enn to ganger

Sp34**Har du din egen...?**

- 1 CD-spiller, diskman eller MP3-spiller?
- 2 Mobiltelefon?
- 3 Ski/snowboard?
- 4 Sykkel?
- 5 TV (eventuelt sammen med søsken)?
- 6 PC (eventuelt sammen med søsken)?
- 7 X-box, playstation, Game Boy eller lignende?

- 1 JA
- 2 NEI

Nytt kortnavn

Hvor mange bøker tror du at det er hjemme hos dere/ hjemme hos foreldrene dine?

NB: 50 bøker er ca en meter i bokhylla

Hjemme referer til hjemmet der du har bodd lengst

1. Ingen
2. Mindre enn 20
3. 20-50
4. 50-100
5. 100-500
6. 500-1000
7. Mer enn 1000

7 Oppgaver, inntektskilder og pengebruk

Nsp37

Hvor mye får du i lommepenger i uka? Penger du f.eks. får for å støvsuge eller lage middag (vaske huset) regner vi også som lommepenger.

1. Jeg får ikke lommepenger
2. Jeg får lommepenger av og til, men ikke noe fast beløp
3. Jeg får et fast beløp

Hvor mye får du i lommepenger i uka?

__ kroner

Nytt kortnavn

Hvor mange kroner har du pr. måned som du kan bruke til det du ønsker uten at foreldre eller andre voksne blander seg i det?

_____kroner

Sp38a

Hender det at du får penger fra andre enn foreldrene dine?

- 1 JA ⇒ Sp38b
- 2 NEI ⇒ Sp39

Sp38b

Hvem får du penger fra da?

Flere muligheter

- 1 Fra besteforeldre
- 2 Fra søsken
- 3 Fra andre slektninger/familiemedlemmer
- 4 Fra andre

Instruks til intervjuer: med "dine egne penger" mener vi penger respondenten disponerer: lommepenger, penger tjent på ekstrajobb

USp39

Bruker du dine egne penger til å...

- 1 kjøpe klær, sko og lignende?
- 2 kjøpe skolesaker og betale skoleturer?
- 3 betale fritidsaktiviteter? (kontingenter, kino/ konsertbilletter og lignende)
- 4 spare
- 5 gi til familien

- 1 JA
- 2 NEI

Nytt kortnavn

Har du egne penger i banken?

- 1 Ja
- 2 Nei

Hvis Ja

Nytt kortnavn

Omtrent hvor mye penger har du i banken

Beløp _____

USp41

Tenk tilbake på de siste 30 dagene, omtrent hvor mange kroner har du brukte på...

- a Klær, sko?
- b CD, musikk, DVD'er, TV/PC-spill?
- c Konserter, kino, diskotek eller kafé?
- d Hår, hud eller sminkeprodukter?
- e Leie eller kjøpe videofilm/dvd?
- f Mobiltelefon?
- g Elevkantine eller skolemat?
- h Sjokolade, brus, snacks og annet godteri?

_____ kroner

Sp42a

**Tjener du penger hjemme, utover det du gjør for lommepenger?
For eksempel på å passe søsken, gjøre ærend eller hjelpe til?**

- 1 JA ⇒ Sp42b
- 2 NEI ⇒ Sp44

Sp42b

Hvor ofte gjør du slike aktiviteter?

- 1 En gang i uka eller mer
- 2 Sjeldnere

Hvis io går på skole

USp44a

Har du jobb ved siden av skolen (bortsett fra feriene)?

1	JA	⇒ Sp44b
2	NEI	⇒ Sp46

USp44b

Hvor mange timer i uka jobber du?

_____ timer

USp45

Hvorfor jobber du ved siden av skolen?

Flere svar er mulig

- 1 Trenger penger til skolebøker, skoleturer og lignende
- 2 Trenger penger til klær, sko o.l.
- 3 Trenger penger til fritidsaktiviteter (sport, kino, musikk osv)
- 4 Må tjene penger til familien
- 5 Annet

Til alle

Sp48

Hvis du plutselig trenger penger, for eksempel til å gå på kino, hva gjør du da?

- 1 Har alltid litt ekstra
- 2 Bruker sparepengene mine
- 3 Spør andre
- 4 Låner fra andre
- 5 Annet
- 6 Det er ikke mulig for meg

Vedlegg 12: Intervjuerinstruks**Undersøkelse om barns og unges
leveskår**

Produktnummer 5440

Instruks**Orientering og veiledning for intervjuere****INNHold**

1. Orientering om undersøkelsen	76
1.1 Bakgrunn og formål.....	76
1.2 Oppdragsgivere	77
1.3 Tidligere undersøkelser?.....	77
1.4 Motivering av IO.....	77
1.5 Det å intervjuing av barn	77
2. Gjennomføring av undersøkelsen	78
2.1 Utvalg.....	78
2.2 Innsamlingsmetode: besøksintervju og selvutfyllingsskjema	78
2.3 Intervjutid	79
2.4 Innsamlingsperiode.....	79
2.5 IO-brev	79
2.6 Incitament	79
2.7 Forberedelsestid	79
2.8 Hva skjer med dataene - registerkobling, anonymisering, sletting	79
2.9 Frafall, avgang og flyttinger.....	79
3 Skjemaet	80
3.1 Enkeltspørsmål	80
4.0 Vedlegg	84

Intervjukontakt:	Hajar Babaie Livary	21 09 46 96
IT-ansvarlig:	Jytte Duemark	21 09 42 08
Planlegger:	Marit Wilhelmsen	21 09 45 96

1. Orientering om undersøkelsen**1.1 Bakgrunn og formål**

Dette er tredje gang undersøkelsen om barn og unges levekår gjennomføres. Formålet med studien er å undersøke om familiens økonomi påvirker barnas liv på skolen, hjemme og i fritiden. Noe av det vi ønsker å få besvart er hvordan barn ser på dagliglivet sitt hjemme, på skolen og i fritiden. Hva gjør de for eksempel på

fritiden? Har de plikter hjemme? Trives de på skolen? Studien er unik fordi det er barna som først og fremst er barna som er i fokus.

Denne undersøkelsen er spesiell fordi vi intervjuer både barn og foresatt.

1.2 Oppdragsgivere

Oppdragsgiveren vår er NOVA (norsk institutt for oppvekst, velferd og aldring) på oppdrag fra N.K.S.(Norske Kvinners Sanitetsforening).

NOVA har laget en egen hjemmeside for undersøkelsen: www.nova.no/barnslevekar

Det er informert om denne i brosjyrene.

1.3 Tidligere undersøkelser?

Studien består alt i alt av tre kartlegginger av barn og unges levekår. Første runde ble gjennomført i 2003, andre runde i 2006. Dette er den siste runden av studien.

1.4 Motivering av IO

Det er bestandig lurt å være forberedt på å måtte benytte overtalesteknikk for å overbevise intervjupersonene om å delta i undersøkelsen.

Her er noen forslag til argumenter;

- Dette er intervjupersonens mulighet til å bli hørt. "Ditt barn er plukket ut spesielt for dette, vi kan ikke erstatte dere og dette er en fin mulighet til å få fram sider ved deres liv og deres meninger".
- "Dette er et nybrottsarbeid ved at barns stemme kommer fram. Det er sjelden at barn blir spurt om ting som har med deres liv å gjøre. Dette er et forsøk på å synliggjøre barns meninger."
- "Deres deltakelse vil gi politikerne nyttig informasjon og vil bli brukt i utforming av sosialpolitiske tiltak."
- "Dette er den siste runden for denne studien, du har deltatt tidligere og det er viktig at du blir med på den siste kartleggingen"

1.5 Det å intervjuing av barn

Det å intervju barn antas ikke å være prinsipielt forskjellig fra det å intervju voksne. Både voksne og barn har den informasjonen vi og dere som intervjuere ønsker å få. Samtidig er det greit å være forberedt på at du kanskje må forholde deg litt annerledes enn du gjør når du intervjuer voksne. Det du sier skal bidra til å motivere barnet for å delta i intervjuet etablere et felles fokus for samtalen og tydeliggjøre "kontrakten" mellom intervjueren og barnet. Å inngå en "kontrakt" betyr egentlig ikke annet enn at du forbereder barnet på hva som skal skje og hva slags samhandling du forventer at dere skal ha. Det er nyttig å være forberedt på at barnet kanskje ikke er så godt kjent med hva en intervjusituasjon er og hvordan en skal oppføre seg da. Selv om dere nok vil oppleve at de fleste barn ikke vil ha problemer med dette, er det likevel viktig å forberede dem. De vil også føle seg tryggere ovenfor deg som intervjuer når de vet hva som skal skje. En mulig måte å forberede dem på er å si:

Det som skal skje nå, er at jeg skal stille deg en del spørsmål som du skal svare på. Spørsmålene vil handle om hvordan du har det på skolen, hva du gjør i fritiden og hvordan du har det hjemme. Jeg registrerer svarene dine på PC'en min. Verken dine foreldre, de på skolen eller noen andre skal få vite hva akkurat du har svart. Svarene dine vil bli registrert sammen med svarene til mange andre barn. Grunnen til at vi intervjuer deg og andre barn er at forskere og politikere gjerne vil vite hvordan barn i Norge har det. Jeg vil du skal forsøke å svare så godt du kan, men at du skal si ifra underveis hvis det er spørsmål du ikke forstår. Det er ingen riktige eller gale svar - jeg er ute etter din mening. Er det noe du ikke kan svare på er det selvfølgelig i orden. Er det noe du lurer på før vi starter?

I tillegg må du være forberedt på å måtte være langt mer fleksibel i intervjusituasjonen enn en vanligvis er ovenfor foreldre. Barn trenger mer veiledning underveis. Noen barn trenger også små pauser gjennom intervjuet. **Det er også svært viktig at du gjør barnet oppmerksom på sin rett til å la være å svare på spørsmål.**

Barneutvalget består av barn og unge i alderen 12 -18. Dette er svært heterogen gruppe. Det er stor forskjell på 12 åringer og 17 åringer. Det er viktig å tilrettelegge kontakten så godt som mulig, og forklare at det er vanskelig å lage et skjema som passer like godt til alle aldersgrupper. Noen kan oppleve at enkelte spørsmål ikke passer like godt eller kan være litt ”barnslige”.

2. Gjennomføring av undersøkelsen

2.1 Utvalg

Utvalget består av barn i familier innenfor alle inntektsgrupper. Men, fordi vi er spesielt interessert i familier med lav inntekt, er denne gruppen overrepresentert i utvalget.

Opprinnelig bestod utvalget av 3 600 barn i alderen 6 - 12 år. Barna har nå blitt seks år eldre, slik at utvalget består av barn i alderen 12 - 18 år. Det er barna som er trukket ut, men vi skal også intervju en foresatt. I utgangspunktet ønsker vi at en av barnets biologiske foreldre eller fosterforeldre som svarer på spørsmålene i foreldreskjemaet. Dersom det kun er mulig å intervju IO's eventuelle stemor eller stefar aksepteres likevel dette, men kun når noe annet ikke er mulig.

Alderssammensetningen av utvalget er:

Alder	Totalt
12 år	304
13 år	270
14 år	295
15 år	269
16 år	263
17 år	234
18 år	243
Totalt	1878

2.2 Innsamlingsmetode: besøksintervju og selvutfyllingsskjema

Dette er en ren besøksundersøkelse.

MERK! Det vil i første omgang ikke være aktuelt å intervju IO på telefon som kompensasjon for besøksintervju. Begrunnelsen for dette ligger i undersøkelsens design. Det er lite hensiktsmessig både av hensyn til de temaene spørsmålene skal dekke, men også med hensyn til de ulike elementene i designet. Dersom du skulle støte på noen som insisterer på telefonintervju vil vi at du skal melde fra til feltkontakt.

Både barn og foresatt skal fylle ut et selvutfyllingsskjema. Foresatte kan fylle dette ut mens barnet intervjues, og motsatt. Det er viktig at dere bruker litt tid på å forklare barnet hvordan skjemaet skal fylles ut (se forklaring bakerst i instruksjonen).

Pass på å skrive inn IO nummer tydelig på begge skjemaene. Dere tar med dere skjemaene når intervjuet er ferdig og sender de til intervjukontoret.

Ta kontakt med kontoret dersom du trenger flere postskjema og/ eller returkonvolutter.

2.2.1 IO bor ikke hjemme

Det er fornuftig å lage avtaler der dere får intervjuet både barn og foresatt. Pass på å finne et sted der barnet får svare i fred. I noen tilfeller bor barnet ikke lenger i samme hushold som foresatt. Barnet kan være på for

eksempel gå på folkehøyskole eller liknende. Dersom barnet har flyttet ut av området ditt, kan du overføre barnedelen av intervjuet. Det er svært viktig at vi får god kontaktinformasjon på IO. Ta kontakt med feltkontakt i god tid for å informere om slike tilfeller.

2.2.2 Språk

Dersom du trenger hjelp til å forklare IO om undersøkelsen på et annet språk, er det flere sentrale intervjuere som behersker ulike språk. Dersom du trenger hjelp kan du kontakte feltkontakten så fort som mulig. Men husk at hele utvalget har vært med i undersøkelsen tidligere, slik at det skal være mulig å gjennomføre intervju med alle.

2.3 Intervjutid

Intervjulengden er stipulert til 60 minutter fordelt på to intervju.

2.4 Innsamlingsperiode

Datainnsamlingen starter 26. januar og er planlagt ferdigstilt innen 16. mai. Ordinær datafangst skal være ferdigstilt innen 6. april. I perioden 6. april til 16. mai er det planlagt oppfølging.

2.5 IO-brev

Det sendes ut tre ulike typer av IO-brev:

1. Brev til barn/ ungdom mellom 12 -15 år
2. Brev til ungdom mellom 16 -18 år
3. Brev til foresatte

Alle brevene er vedlagt bakerst i instruksjonen

Vi har også laget to ulike brosjyrer, en til foresatte (forside med gutt) og en til barn/ unge (forside med jente).

2.6 Incitament

Alle som deltar er med i trekningen av 25 Ipods.

2.7 Forberedelsestid

Det vil bli godgjort med 2 timer til lesing av instruks i kombinasjon med testing av spørreskjemaet. Godtgjørelsen påføres av kontoret.

2.8 Hva skjer med dataene - registerkobling, anonymisering, sletting

Datatilsynet krever at SSB skal presisere overfor IO at det skal foretas koplinger og at opplysningene registreres elektronisk. Registerkoplingene er beskrevet i IO-brevet. Når du får et intervju etter å ha referert til disse opplysningene i IO-brevet, har IO dermed gitt sitt samtykke til registrering og kopling av dataene.

Hovedargumentet for å benytte registerkoplinger er at vi slipper å stille en del spørsmål og dermed sparer en del intervjutid og kostnader. I tillegg oppnår vi bedre datakvalitet. De viktigste argumentet overfor IO er at intervjuet blir kortere enn det ellers ville ha blitt.

2.9 Frafall, avgang og flyttinger

For overføringer som ikke er kontaktet, må dere besvare et ekstra spørsmål om hvordan du har forsøkt å spore opp IO. Hensikten med dette er at intervjuerne som overtar IO skal få vite hva som er gjort, slik at arbeidet deres blir lettere.

Avganger er personer som er døde, personer som har utvandret og personer som er fast bosatt på institusjon. **Ett unntak gjelder imidlertid. Det kan være aktuelt å intervju barn som bor hos fosterforeldre, på barnehjem eller på en ungdomsinstitusjon. Dette fordi det i denne sammenhengen er faglig interessant å intervju disse personene. Ta i så tilfalle kontakt med oss så vurderer vi hva vi skal gjøre i hvert enkelt tilfelle.**

Når det gjelder frafallsregistrering skal det alltid gis informasjon i feltet “SpsOppflg”. Informasjonen skal være av en slik karakter at den hjelper de som skal drive oppfølging. Bruk stikkord.

Frafalls- og avgangskoder:

- 11 IKKE TID NÅ
- 12 ØNSKER IKKE Å DELTA
- 13 DELTAR IKKE AV PRINSIPP
- 14 ANDRE NEKTER FOR IO

- 21 KORTVARIG SYKDOM
- 22 LANGVARIG SYKDOM/SVEKKELSE
- 23 SYKDOM/DØDSFALL I FAMILIEN/ANNEN UFORUTSETT HENDELSE
- 24 SPRÅKPROBLEMER

- 31 MIDLERTIDIG FRAVÆRENDE PGA SKOLEGANG/ARBEID
- 32 MIDLERTIDIG FRAVÆRENDE PGA FERIE EL. LIKNENDE
- 33 FINNER IKKE ADRESSEN/BOLIGEN
- 34 IKKE TELEFON/ FOR KOSTBART/LANGT Å REISE
- 35 IO IKKE Å TREFFE AV ANDRE ÅRSAKER

- 41 ANDRE FRAFALLSGRUNNER, SPESIFISER

- 91 DØD

- 92 BOSATT I UTLANDET (6 md. eller mer)
- 93 IO ER I INSTITUSJON*

*Institusjonsbeboere

Forpleide personer som er fast bosatt i følgende typer institusjoner skal kodes med avgang.

- Barnehjem, ungdomshjem (**kontakt oss dersom dette gjelder IO**)
- Psykiatriske sykehus eller sykehjem
- Institusjoner for psykisk utviklingshemmede
- Institusjoner for alkoholikere og narkomane

3 Skjemaet

3.1 Enkeltspørsmål

Vær restriktiv med å bruke kategoriene “vet ikke” og “nekter”. Gi alltid IO tid til å komme med et annet svar. Hvis IO likevel svarer “vet ikke” eller nekter å svare, pass da på at du bruker riktig tast - “F8” - - for “vet ikke” og “F9”- - for “nekting”.

FORESATTESKJEMA

Husholdningsoversikten

Vi ute etter kosthusholdningen. Det betyr at man er felles om mat- og boutgiftene, men det er ingen betingelse at personene spiser til de samme tidene eller er i slekt med hverandre. Personer som ikke bor fast sammen med IO skal holdes utenfor.

MERK: Husholdningsboksen i denne undersøkelsen er ulik de som er brukt før på ett viktig punkt. **I denne undersøkelsen er det barnet som er IO, mens det er en av dets foresatte som svarer på husholdningsspørsmålene.** Vær obs. på at når det spørres om hvilken relasjon IO har til de ulike husholdsmedlemmene, **er det barnet vi snakker om.** Det er altså husholdsmedlemmenes relasjon til barnet vi er ute etter.

Det er IO's foresatte som må fortelle hvem som tilhører husholdningen, ikke stol på at listen som kommer opp er korrekt. Registeropplysningene vil ofte ikke være å jour.

Hvem skal regnes som fast bosatt i en bolig?

Hovedregelen er at en person skal regnes som fast bosatt der vedkommende regelmessig tar sin døgnhvile. Det er imidlertid en del spesielle regler og unntak å være oppmerksom på.

1. Ektefeller/samboende med felles bolig, regnes alltid som fast bosatt i denne boligen, også i de tilfeller én eller begge er fraværende på grunn av arbeid (f.eks. er til sjøs), skolegang/studier eller vernepliktjeneste. I tilfeller der ektefeller/samboende har flyttet fra hverandre, skal de regnes til hver sin husholdning selv om boet ennå ikke er skiftet, og de derfor juridisk fortsatt eier en bolig i fellesskap.

2. Personer 18 år og over som er registrert som fast bosatt hos sine foreldre, men som er fraværende pga. skolegang/studier skal bare regnes som fast bosatt i foreldrehjemmet hvis de bor hjemme minst 4 dager pr. uke. Denne regelen er viktig. Den bryter med en hovedregel i folkeregistrenes bostedsregistrering. Dette innebærer bl.a. at enslige studenter i de fleste tilfeller skal registreres som egen husholdning på det faktiske oppholdsstedet, og ikke som en del av foreldrehusholdningen.

3. Unge under 18 år som bor borte pga. skolegang skal regnes som bosatt i foreldrehjemmet.

4. Et midlertidig opphold som en vet er av mindre enn 6 måneders varighet regnes ikke som fast bosetting på oppholdsstedet, med mindre oppholdsstedet er personens eneste bostedsmessige tilknytning i dette tidsrommet.

5. Forpleide (også barn) i institusjoner og personer anbrakt i privat pleie, regnes som fast bosatt på oppholdsstedet dersom oppholdet antas å vare i minst 6 måneder. Personer som er innlagt på andre sykehus eller er innsatt i fengsel, skal regnes som fast bosatt der de hadde sitt faste bosted før innleggelsen/innsettelsen.

6. Personer som avtjener vernepliktjeneste skal regnes som bosatt i den husholdningen de tilhørte før de dro til militæret, og skal svare ut fra det.

For husholdningsmedlemmer som ikke står i IO-listen skal du være omhyggelig med å skrive **fullt navn, fødselsdato og -år**. Du skal ikke spørre om personnummer.

HUSK! Vær nøye når dere fyller ut husholdningsboksen. Registrering av de ulike medlemmenes relasjon til IO er spesielt viktig da dette legger grunnlag for filter i skjemaet.

Slekt

Når husholdningsmedlemmenes relasjon til IO, dvs. barnet som er trukket ut til undersøkelsen, skal registreres skiller vi mellom:

Foreldre, steforeldre og fosterforeldre, besteforeldre, søsken, søsken i fosterfamilien og stesøsken.

Personene kan også registreres som "annen slektning av IO" eller "annen ikke-slektning dersom ingen av de nevnte alternativene passer som betegnelse på relasjonen. Strengt tatt er det kun personer som har giftet seg med en mor/far som kan kalle seg steforelder. Vi ønsker likevel at personer som er samboere med mor/far skal registreres som steforelder.

Svarspml) Hvem er det som intervjues?

Her skal det registreres hvem av IO (barnet) sine foresatte som intervjues.

I utgangspunktet ønsker vi at en av barnets biologiske foreldre eller fosterforeldre som svarer på spørsmålene i foreldreskjemaet. Dersom det kun er mulig å intervju IO's eventuelle stemor eller stefar aksepteres likevel dette, men kun når noe annet ikke er mulig.

FSp10) Har [barnets navn] eget soverom?

Dersom barnet/ ungdommen ikke bor hjemme lenger, spør om barnet hadde eget rom da hun/ han bodde hjemme.

Fsp15) Nå følger noen aktiviteter som foreldre og barn kan gjøre sammen...

I dette spørsmålet skal IO's foresatte svare bekreftende eller avkreftende på en del påstander om hva familien pleier å gjøre.

- a) Vi reiser bort på ferie minst en gang i året
- b) Vi feirer spesielle anledninger, som barnets fødselsdager
- c) Vi spiser ute eller går på kino minst en gang i halvåret
- d) Vi besøker familie/venner minst en gang i måneden

- _e) Vi inviterer familie/venner hjem til oss minst en gang i måneden
 _f) Vi driver med en felles hobby eller fritidsaktivitet minst en gang i uka

Det finnes ulike måter å definere hva som kan telle som "ferie", "hobby", "fritidsaktivitet" etc. La intervjupersonen selv bestemme hva han/hun legger i de forskjellige begrepene. Når det gjelder "ferie" tenker vi imidlertid på reiser som har vart minst en uke.

Fsp38) Har [du/dere] siden august 2008 hatt kontakt med ...

Her er vi ute etter om den foresatte har vært i kontakt med PP-tjeneste, barnevernet politi, sosialkontor etc. vedrørende barnet. Dersom f.eks. politiet har vært på besøk på skolen for å informere om noe generelt, teller ikke dette.

Fsp41) Har du de siste to ukene følt deg..

"...nervøs og urolig, plaget av angst osv.."

La IO selv få vurdere hva hun/han legger i de ulike begrepene. Den medisinske forståelsen av sykdomsbegrep som angst, depresjon etc. er ikke relevant her.

BARNESKJEMA

Sp10a) Har du noen du kan gå til hjemme når du lur på noe eller trenger hjelp med lekser/skolearbeidet?

I noen tilfeller har IO flyttet ut. Vi har derfor lagt til svar alternativet ikke "aktuelt IO bor ikke hjemme". Dette gjelder imidlertid kun IO som har flyttet ut for godt, og har en ny folkeregistrert adresse. Dersom IO har flyttet ut midlertidig for å gå på kostskole, folkehøyskole eller liknende gjelder spørsmålet. Vi antar at forelder fremdeles har stor innflytelse over barnets liv. Be derfor IO tenke på slik det var hjemme.

Sp17) Hvor viktig er det hjemme hos deg med...

Sp19) Er det foreldrene dine, deg selv eller både dine foreldre og deg selv som bestemmer mest når det gjelder følgende hjemme hos deg.

Det samme gjelder for disse spørsmålene. Det er kun i tilfeller der IO har flyttet ut for godt, med egen folkeregistrert adresse at dere skal bruke alternativet "ikke aktuelt IO bor ikke hjemme". Der barnet/ ungdommen har flyttet midlertidig ut av hjemmet be de hvordan det var hjemme. Dersom IO er usikker på hvilket hjem man skal tenke på, be de tenke på det hjemme de har bodd mest i det siste, eller det som føles mest riktig.

Sp20) Nå vil jeg stille deg noen spørsmål om forholdet mellom deg og foreldrene dine. Du skal svare på om det stemmer helt, stemmer godt, stemmer omtrent, stemmer ikke særlig godt eller om det ikke stemmer i det hele tatt

- Dersom IO ikke har begge foreldre i live blir det nødvendig å justere ordlyden på påstandene om forholdet mellom IO og moren/faren. Da sier dere for eksempel "Moren min aksepterer meg som jeg er" etc...
- Det kan hende at barn som ikke bor med begge foreldrene kan være usikker på hvem det skal tenke på når det svarer. Be barnet da tenke på den forelder de bor mest hos/føler er mest riktig å tenke på.
- Dersom IO ikke lenger bor hjemme og er usikre på hvem de skal tenke på når de svarer, be de også tenke på den forelder de bodde mest hos eller føler det er mest riktig å tenkt på

Usp41) Tenk tilbake på de siste 30 dagene, omtrent hvor mange kroner har du brukte på...

I dette spørsmålet er det snakk om alle penger barnet har brukt på de ulike tingene. Det kan være lommepenger, oppsparte penger, penger de har fått av foreldre til å handle klær osv. Det vil si at det ikke kun gjelder de pengene IO disponerer som vi spør etter i spørsmålene før.

Kort

Ved følgende spørsmål skal det framvises kort: Sp3, Sp5, Sp13, Usp16, Sp17, Sp19, Sp20 og Usp22. Til sammen åtte kort.

Selvutfyllingsskjemaet til barn

Alle barn/ ungdom skal fylle ut selvutfyllingsskjema. Det er ikke sikkert de umiddelbart forstår hvordan det skal fylles ut. Det er derfor viktig at det brukes tid på å forklare barnet hvordan dette skal gjøres. Husk at dette skal foregå samtidig som en av barnets foresatte blir intervjuet. Det er derfor lurt å forklare godt på forhånd slik at du ikke blir avbrutt under intervjuet med den voksne. Nedenfor står instruksjonen som følger med selvutfyllingsskjemaet.

Instruks til barnet

"Her kommer det noen påstander som vi vil du skal svare på. Dette er ikke en prøve, og derfor er det ikke noen riktige eller noen gale svar. Barn og unge er forskjellige og vil gi forskjellige svar. Jeg kan vise deg hvordan spørsmålene skal besvares. Først må du bestemme deg for hvilken side som er mest like deg. Er du som i eksempelet mest lik barna som er flinke på skolen eller barna som ikke er så flinke på skolen? Når du har bestemt deg for det, bestemmer du deg for om beskrivelsen passer helt deg eller litt på deg. Husk å sette ett kryss på alle setningene

	Stemmer helt på meg	Stemmer litt på meg				Stemmer litt på meg	Stemmer helt på meg
1		X	Noen barn er flinke på skolen..	Mens	Andre barn er ikke så flinke på skolen		

"Her kommer noen andre spørsmål. Du skal svare ved å sette ring rundt ja eller nei. Hvis du er helt enig, setter du ring rundt stor JA, hvis du er litt enig setter du ring rundt liten ja. Hvis du er helt uenig setter du ring rundt stor NEI, hvis du er litt uenig setter du ring rundt liten nei. Du kan bare sette en ring for hver setning."

Eksempel:

1	Tror du de fleste problemer vil løse seg av seg selv?	JA <u>ja</u>	nei NEI
2	Tror du du kan hindre at du blir forkjølet?	JA ja	nei <u>NEI</u>
3	Er noen barn født heldige?	<u>JA</u> ja	nei NEI

Lykke til med intervjuingen!

4.0 Vedlegg

Vedlegg 1: IO brev til foresatte

Oslo, januar 2009

Saksbehandler: Marit Wilhelmsen

Telefon: 800 83 028 (gratis grønt nummer)

Seksjon for intervjuundersøkelser

Undersøkelse om barns og unges levekår

Hvordan har barn og unge det i dagliglivet sitt hjemme, på skolen og i fritida? Det handler den tredje og siste delen av undersøkelsen om barn og unges levekår om. Studien utføres av Statistisk sentralbyrå (SSB) på oppdrag for Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) og Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.). Du deltok i 2006 eller 2003, og vi kontakter deg nå for det siste intervjuet. Vi er svært takknemlige for at du deltok sist, og det er viktig at du også blir med på den siste runden av undersøkelsen.

I studien følger vi unge mennesker over tid. Derfor blir rundt 2 000 12-18 åringer og deres foresatte kontaktet for intervju. **Alle som deltar er med i trekningen av 25 pods.**

Ved å delta får du og ungdommen anledning til å gi et bilde av deres situasjon, og til å la deres stemme bli hørt. Svarene gir viktig informasjon til myndigheter og andre som utformer familiepolitiske tiltak.

En intervjuer vil kontakte deg for å avtale intervju med både deg og barnet. Vi vil også be dere om å fylle ut et skjema med enkle spørsmål. Intervjuet kan utføres hjemme hos dere, eller på et annet egnet sted. Det er frivillig å delta, og du har rett til å trekke deg fra undersøkelsen og kreve opplysningene slettet. Men for at vi skal få gode resultater, er det viktig at de som er trukket ut blir med. **Vi kan ikke erstatte deg med noen andre.**

Intervjueren og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har taushetsplikt. Undersøkelsen gjennomføres i samsvar med statistikkloven og personopplysningsloven, og SSB har utnevnt et eget personvernombud godkjent av Datatilsynet for å ivareta personvernet ditt. Vi vil aldri offentliggjøre eller videreformidle opplysninger om hva den enkelte har svart. NOVA vil kun få tilgang til anonymiserte data.

For å gjøre intervjuet kortere og øke utbyttet av svarene vi får, henter vi også inn opplysninger om deg og din husstand fra registre SSB har tilgang til. I tillegg til Folkeregisteret vil vi koble til opplysninger om utdanning som SSB årlig henter inn fra skoler, fylker og lånekassen, samt opplysninger om inntekt, formue, trygder og stønader hentet fra skatteetaten og trygdeetaten. Innen to år etter siste intervju vil vi fjerne alle navn og adresser og tilrettelegge datamaterialet slik at det ikke vil være mulig å identifisere hva den enkelte har svart.

Skulle du ha spørsmål om undersøkelsen, kan du ringe forsker Anne Skevik Grødem (NOVA) på telefon 22 54 12 22 eller **SSB på gratis grønt nummer 800 83 028**. Generelle spørsmål om personvern i SSB kan rettes til: SSBs personvernombud tlf. 21 09 00 00 eller e-post personvernombud@ssb.no.

Vi håper at du vil delta!

Vennlig hilsen

Øystein Olsen
Administrerende direktør

Anne Sundvoll
Seksjonssjef

Vedlegg 2: IO- brev til unge mellom 16- 18 år

Oslo, januar 2009

Saksbehandler: Marit Wilhelmsen

Telefon: 800 83 028 (gratis grønt nummer)

Seksjon for intervjuundersøkelser

Undersøkelse om barns og unges levekår

Hvordan har du og andre barn og unge det hjemme, på skolen og i fritida? Det handler den tredje og siste delen av undersøkelsen om barn og unges levekår om. Studien utføres av Statistisk sentralbyrå (SSB) på oppdrag for Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA), og Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.). Du deltok i 2006 eller 2003, og vi kontakter deg nå for det siste intervjuet. Vi er svært takknemlige for at du deltok sist, og det er viktig at du også blir med på den siste runden av undersøkelsen.

I studien følger vi unge mennesker over tid. Derfor blir du og rundt 2000 andre 12-18 åringer og deres foresatte kontaktet for intervju. **Alle som deltar er med i trekningen av 25 lpods.**

Ved å delta får du og dine foresatte anledning til å gi et bilde av deres situasjon, og til å la deres stemme bli hørt. Svarene gir viktig informasjon til myndigheter og andre som utformer familiepolitiske tiltak.

En intervjuer vil kontakte deg for å avtale intervju med både deg og din foresatt. Vi vil også be dere om å fylle ut et skjema med enkle spørsmål. Intervjuet kan utføres hjemme hos dere eller på et annet egnet sted. Det er frivillig å delta, og du har rett til å trekke deg fra undersøkelsen og kreve opplysningene slettet. Men for at vi skal få gode resultater, er det viktig at de som er trukket ut blir med. **Vi kan ikke erstatte deg med noen andre.**

Intervjueren og alle andre som arbeider i Statistisk sentralbyrå har taushetsplikt. Undersøkelsen gjennomføres i samsvar med statistikkloven og personopplysningsloven, og SSB har utnevnt et eget personvernombud godkjent av Datatilsynet for å ivareta personvernet ditt. Vi vil aldri offentliggjøre eller videreformidle opplysninger om hva den enkelte har svart. NOVA vil kun få tilgang til anonymiserte data.

For å gjøre intervjuet kortere og øke utbyttet av svarene vi får, henter vi inn opplysninger om deg og din husstand fra registre SSB har tilgang til. I tillegg til Folkeregisteret vil vi koble til opplysninger om utdanning som SSB årlig henter inn fra skoler, fylker og lånekassen, samt opplysninger om inntekt, formue, trygder og stønader hentet fra skatteetaten og trygdeetaten. Innen to år etter siste intervju vil vi fjerne alle navn og adresser og tilrettelegge datamaterialet slik at det ikke vil være mulig å identifisere hva den enkelte har svart.

Skulle du ha spørsmål om undersøkelsen, kan du ringe forsker Anne Skevik (NOVA) på telefon 22 54 12 22 eller **SSB på gratis grøntnummer 800 83 028**. Generelle spørsmål om personvern i SSB kan rettes til: SSBs personvernombud, tlf. 21 09 00 00 eller e-post personvernombud@ssb.no.

Vi håper at du vil delta!

Vennlig hilsen

Øystein Olsen
Administrerende direktør

Anne Sundvoll
Seksjonssjef

Vedlegg 3: IO-brev til unge mellom 12 – 15 år

Oslo, januar 2009
Saksbehandler: Marit Wilhelmsen
Telefon: 800 83 028 (gratis grønt nummer)

Seksjon for intervjuundersøkelser

Undersøkelse om barn og unges levekår

Hvordan har du og andre barn og unge det hjemme, på skolen og i fritida? Dette handler den tredje og siste delen av undersøkelsen om barn og unges levekår om. Statistisk Sentralbyrå gjennomfører studien på oppdrag for Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) og Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.). Du deltok i 2003, og nå kontakter vi deg igjen for det siste intervjuet. Vi er veldig takknemlige for at du var med sist, og det er viktig at du blir med denne gangen også.

I studien følger vi barn og unge over tid. Du og rundt 2000 andre 12-18 åringer og foresatte blir kontaktet for intervju. **Alle som deltar er med i trekningen av 25 lpods.**

Ved å delta kan du og dine foresatte fortelle om hvordan dere har det, og la deres stemme bli hørt. Resultatene brukes av myndigheter, forskere og andre som jobber med å lage familiepolitikk.

En intervjuer kommer til å kontakte dere for å avtale intervju med deg og en foresatt. Dere vil også bli spurt om å fylle ut et skjema med enkle spørsmål. Intervjuet kan gjøres hjemme hos dere, eller et annet sted. Det er frivillig å delta, og du har rett til å trekke deg fra undersøkelsen og kreve at opplysningene slettes. Men for at vi skal få gode resultater er det viktig at alle som er trukket ut blir med. **Vi kan ikke erstatte deg med noen andre.**

Intervjueren, og alle som jobber i Statistisk sentralbyrå har taushetsplikt. Alle opplysninger som samles inn behandles etter regler som er lovbestemte og under kontroll av Datatilsynet og vårt eget personvernombud.

Har du spørsmål om undersøkelsen kan du ringe forsker Anne Skevik Grødem (NOVA) på telefon 22 54 12 22 eller **SSB gratis på grønt nummer 800 83 028.**

Du kan også besøke vår hjemmeside på: www.nova.no/barnslevekar

Vi håper du vil delta!

Vennlig hilsen

Øystein Olsen
Administrerende direktør

Anne Sundvoll
Seksjonssjef

Figurregister

1. Svarinngangen	8
2. Svarinngang uke for uke	9

Tabellregister

1. Nøkkeltall for kartleggingene i 2003 og 2006	6
2. Nøkkeltall 2009.....	6
3. Avganger etter årsak. 2009	10
4. Bruttoutvalg, nettoutvalg, frafall og differansen mellom netto- og bruttoutvalg etter alder, kjønn, kombinasjon av alder og kjønn og landsdel.....	10
5. Kontroll og casegruppe. Bruttoutvalg, nettoutvalg og differansen mellom disse fordelt på kjønn og alder.....	11
7. Bruttoutvalg, nettoutvalg, frafall og differansen mellom netto- og bruttoutvalg etter mor og fars utdanning, landbakgrunn og husholdningens inntekt.	12
8. Svarprosent og frafall etter årsak fordelt på kjønn, alder og landsdel. 2009. Prosent ..	13
9. Svarprosent og frafall etter årsak fordelt på kjønn, alder og utdanning. Kontrollgruppa. 2009. Prosent.....	14
10. Svarprosent og frafall etter årsak fordelt på kjønn, alder og utdanning. Casegruppa. 2009. Prosent.....	14
11. Svarprosent og frafall etter årsak fordelt på mor og fars utdanning, landbakgrunn og husholdningsinntekt i 2007. Prosent.....	15
11. Forventet standardavvik for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser.....	16
13. Bruttoutvalget (t1) og nettutvalget (t3) etter kjønn, alder og landsdel. 2003 – 2009. Prosent.....	17